

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

22^e JAARGANG

WOENSDAG 15 DECEMBER 1937

No. 1146

COMMISSIE VAN REDACTIE:

*P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).*

Th. van Luytelaer (waarnemend Redacteur-Secretaris).

*Redactie-adres: Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam-West.
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigjeplaatweg.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.*

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere pagina's f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

INHOUD: Blz.

HET VERLOOP DER BOTERPRIJZEN EN ONZE ZUIVEL- POSITIE door <i>J. Buter</i>	912
Prijsontwrichting en monetaire aanpassingspolitiek. I. Inflatie en aanpassing in België door <i>A. J. W. Renaud</i>	913
Effectenpapier en falsificaties door <i>Mr. F. J. Brevet</i> ..	916
BUITENLANDSOHE MEDEWERKING:	
De begrooting van Frankrijk voor 1938 door <i>Dr. H. Weichmann</i>	917
De beleggingen van de Amerikaansche Social Security door <i>Dr. F. Pinner</i>	918
AANTEKENINGEN:	
Het vraagstuk van de conjunctuurbeheersching in de Vereenigde Staten	920
Distributievormen van den levensmiddelenhandel in de Vereenigde Staten	921
De zichtbare suikervoorraden in de wereld	923
ONTVANGEN BOEKEN..... 923	
Statistieken:	
Geldkoersen-Wisselkoersen-Bankstaten	923, 926
Groothandelsprijzen	924—925

Jhr. Mr. L. H. VAN LENNEP †

Het verscheiden van dezen Curator van het Nederlandsch Economisch Instituut is voor dit lichaam en voor zijn weekblad Economisch-Statistische Berichten een groot verlies. Reeds in het moeilijke eerste levensjaar van het weekblad heeft dit van zijn groote werkracht en veelzijdige belangstelling mogen genieten: als schrijver en als lid van de toenmalige redactie- en beheerscommissie heeft hij tot het vestigen van de positie van deze uitgave krachtig bijgedragen. Ook in de latere jaren waren zijn adviezen en bijdragen, op velerlei gebied, van groot nut. Het heengaan van deze persoonlijkheid van hooge levensopvatting en van veelzijdige belangstelling en kennis laat in ons midden een groote leegte achter.

GELD-, KAPITAAL- EN WISSELMARKT.

Ook deze week is voor de wisselmarkt weer een periode van rust geweest, zoowel wat omzetten als koersbeweging aangaat. De activiteit van het Egalisatiefonds is zeer beperkt geweest, de vraag naar Guldens schijnt eindelijk weer voor eenigen tijd bevredigd te zijn. De terughoudendheid op de grondstofmarkten zal daaraan zeker mede debet zijn. Onze betalingsbalans is immers steeds in belangrijke mate vervlochten met die van Nederlandsch-Indië, en wanneer in den loop van dit jaar de vraag naar Guldens steeds zooveel grooter is geweest dan het aanbod, dan is dat weliswaar voor het overgrote deel toe te schrijven aan kapitaalbeweging, maar de sterke stijging der prijzen voor Indische producten heeft ongetwijfeld ook tot de vastheid van den Gulden bijgedragen. Nu de prijzen dalen en de afzet hier en daar stokt, is uit dien hoofde dus een geringere opwaartsche druk ook op onzen Gulden niet onlogisch. Daarbij komt, dat in den laatsten tijd weer — zij het in relatief zeer geringen omvang — eenige kapitaalsverplaatsing optreedt. De Fransche leening door een bankconsortium verleend is buiten de wisselmarkt gehouden. Maar dat is niet het geval met de Deensche emissies, waarvan er één heeft plaats gehad, terwijl waarschijnlijk nog wel enkele zullen volgen. In de naaste toekomst zal dus onze betalingsbalans uit dien hoofde eenig aanbod van Guldens te verwerken hebben.

In verband hiermee is de noteering voor Ponden, die aanvankelijk iets was teruggelopen, gestegen tot 8.99, de interventie door het Egalisatiefonds bleef tot een minimum beperkt. Dollars waren te Londen tijdelijk iets zwakker, zulks mede in verband met zilverversheringen naar New-York. Door verschillende factoren was dit metaal te Londen nogal aangeboden, en Amerika, nog steeds trouw aan de zilveraankooppolitiek, heeft het aanbod opgenomen, waardoor de Dollar iets flauwer kwam te liggen. De inzinking was van voorbijgaanden aard, en de Dollar kon daarna ook hier aantrekken. De Fransche Franc bleef in verhouding tot het Pond onveranderd van koers, en maakte dus hier de schommeling van die valuta mee. De Franc houdt zich nog steeds goed, en ook de termijnnoteringen zijn vrijwel onveranderd.

De termijnnoteringen der valuta's in het algemeen gaven geleidelijk blijk van een geringer wordend aanbod van Termijngulden. Zooals wij de vorige keer hebben uiteengezet, was het verminderen der termijndisagio's in de voorgaande week het gevolg van afdekkingstransacties van buitenlandsche banken, die participeeren in het Fransche spoorwegcrediet. Nu dat aanbod van Termijngulden voorbij is, herstellen zich langzaam aan weer de oude verhoudingen.

De beleggingsmarkt was over het algemeen iets luier. De stijging van de koersen in den jongsten tijd stond mede in verband met de verwachting van een zeer spoedige staatsconversie. Nu men te dien aanzien weer met eenig uitstel rekent in verband met het nog steeds ongeplaatste restant der Indische leening, is een kleine reactie gevolgd.

HET VERLOOP DER BOTERPRIJZEN EN ONZE ZUIVELPOSITIE.

Sinds den tijd, waarin onze naar Engeland geëxporteerde boter een prijs van ongeveer 30 cents per kg opbracht, is er in de prijzen en daarmee in onze zuivelpositie wel een belangrijke verbetering opgetreden. Vergelijkt men nl. dezen prijs met de noteering van f 1.13, welke — zij het dan ook onder exceptioneele omstandigheden — werd bereikt, dan ziet men dat de toestand thans met dien van enkele jaren geleden niet meer te vergelijken is. Terwijl onze naar Engeland geëxporteerde boter in 1934 een gemiddelden prijs opbracht van 45 cts. per kg, bedroeg deze prijs in 1935 49 cts., om in 1936 — gedeeltelijk ook onder invloed van de waardedaling van den gulden — tot ongeveer 58 cts. per kg te stijgen, terwijl de met deze opbrengst corresponderende Leeuwarder Noteering in de eerste 11 maanden van 1937 gemiddeld 78 cents bedroeg. Nu heeft de waardedaling van den gulden, vooral voor 1937 wel een zeer grooten invloed uitgeoefend, aangezien men kan aannemen, dat onze noteering daardoor met ca. 25 pCt. werd verhoogd, doch ook al houdt men hiermede rekening, dan is de noteering nog ongeveer 10 cents hooger dan in het voorgaande jaar.

Deze stijgende tendens, die zich in den loop van dit jaar vrijwel onafgebroken voordeed, zoodat de seizoeninzinking, die andere jaren telkens in het voorjaar en den voorzomer plaats vond, in 1937 geheel achterwege bleef, liep ten slotte uit op een zeer scherpe stijging, waardoor de boternoteering van f 0.80 in het laatst van Augustus in ruim twee maanden tijds opliep met ruim 40 pCt.! Deze weinig reëele prijsstijging, die begunstigd werd door de kleine aanvoeren en waarschijnlijk aangemoedigd door speculatieve invloeden, werd al spoedig door een nog intensiever reactie gevolgd, zoodat in drie weken tijds weer verloren ging, wat in acht weken „gewonnen” was.

De groote fluctuaties, die zich in deze boternoteeringen voor kunnen doen, doen de vraag rijzen, door welke factoren dit verloop wordt beïnvloed. Bij het beantwoorden van deze vraag is het niet overbodig even kort den toestand op de wereldbotermarkt te memoreeren.

* * *

In de eerste plaats kan daarbij worden opgemerkt, dat de omvang van den *wereldhandel in boter slechts een gering percentage uitmaakt van de wereldboterproductie*. De grootste boterproducenten, als de Vereenigde Staten van Amerika en Duitschland voeren geen boter uit. De grootste uitvoer wordt verzorgd door landen als Nieuw-Zeeland en Australië op het Zuidelijk halfrond en vooral Denemarken op het Noordelijk halfrond, terwijl voorts nog een belangrijke hoeveelheid wordt uitgevoerd door een aantal kleinere exporteurs, waarvan ons land thans de grootste is.

Tegen over dit aanbod staat een sterk *gelocaliseerde* vraag. Engeland alleen voert ongeveer 75 à 80 pCt. in van alle voor export aangeboden boter, waarop in beteekenis volgt Duitschland met ongeveer 15 pCt. Waar nu de boterinvoer in Duitschland thans door vele belemmeringen aan banden is gelegd, heeft deze toestand tot gevolg, dat schommelingen in de boterproductie van de exportlanden thans vrijwel alleen worden weerspiegeld door het verloop van den boterinvoer in Groot-Brittannië.

Deze schommelingen in de productie van boterexporterende landen komen namelijk in zeer versterkte mate tot uiting in de fluctuaties van de hoeveelheid boter, die voor export ter beschikking staat. Immers, daar de wereldboteruitvoer slechts een gering deel uitmaakt van de wereldboterproductie zal bij gelijkblijvende consumptie in de niet-importeerende landen een wijziging van enkele procenten in de pro-

ductie een zeer groote wijziging in de hoeveelheden, die voor export ter beschikking staan, tengevolge hebben, welke op hun beurt weer tot groote prijschommelingen aanleiding kunnen geven, vooral indien deze, bij daarvoor gunstige omstandigheden, nog worden versterkt door speculatieve manipulaties.

Naast den invloed van het verloop van de boterproductie is de omvang van de *vraag naar boter in Duitschland* een factor, die het verloop der boterprijzen in sterke mate beïnvloedt. Dit land, dat zijn boterinvoer op een kunstmatige wijze bepaalt, neemt min of meer een sleutelpositie in. De groote belemmeringen, die door Duitschland aan den boterinvoer in den weg zijn gelegd, vormen indertijd één der belangrijkste oorzaken van de abnormale inzinking der boterprijzen. Een verruiming van den boterimport in Duitschland ontlast onmiddellijk den boterinvoer in Engeland met een zelfde hoeveelheid, hetgeen alleen tot een algemeene verbetering der boterprijzen op de Engelsche markt aanleiding kan geven, doch tevens een gunstiger verhouding kan bewerkstelligen tusschen de prijzen van boter in Engeland uit landen die wél en die geen aandeel hebben in den grooteren afzet naar Duitschland. Practisch zou dit neerkomen op relatief betere prijzen voor Europeesche boters t.o.v. van koloniale (uit Nieuw-Zeeland en Australië).

Nu is hierbij het eigenaardige van deze verhouding, dat een grootere invoer in Duitschland, gepaard gaande met kleinere invoeren in Engeland niet alleen op de Engelsche markt tot betere prijzen kan voeren, doch achteraf tevens een verhoogde prijs beteekent voor het naar Duitschland uitgevoerde kwantum, welke laatste prijs immers practisch rechtstreeks afhankelijk is van de noteeringen in Engeland. Het is kenmerkend voor de thans bestaande verhoudingen, dat zoodoende de prijsvorming, die slechts op één bepaalde markt plaats vindt (in dit geval Engeland), tevens bepalend is voor de opbrengst van het naar het andere land uitgevoerde product.

Ongetwijfeld heeft dan ook de ten opzichte van 1936 met ongeveer 20 pCt. toegenomen boteruitvoer naar Duitschland een gunstigen invloed uitgeoefend op den boterprijs in Engeland niet alleen, doch ook indirect op de prijzen, door Duitschland zelf betaald.

De sterk toegenomen boterconsumptie in Engeland was alleen mogelijk bij de lage prijzen, waarvoor deze boter in de laatste jaren kon worden ingevoerd. Indien derhalve, door oorzaken, die onafhankelijk zijn van het algemeene prijsverloop van andere artikelen de boterprijs een belangrijke stijging zou ondergaan, wordt deze prijsstijging aldra geremd door een vermindering der Engelsche boterconsumptie, hetgeen bij de scherpe prijsstijging van enkele weken geleden op ondubbelzinnige wijze is gebleken.

Een andere factor die het verloop der boterprijzen een labiel karakter geeft, is de *concurrentie van het vervangend product: de margarine*.

* * *

Voor de verdere ontwikkeling van de boterpositie zijn derhalve vooral twee factoren van overwegend belang, nl. in de eerste plaats het verloop der boterproductie in de boterexporterende landen en in de tweede plaats de grootte van den boterexport naar Duitschland. Wat het eerste betreft, is het van belang op te merken, dat de boteruitvoeren uit het Zuidelijk Halfrond na de zeer groote toeneming, die een aantal jaren geleden plaats vond, zich in de laatste jaren op een vrijwel constant peil bewogen en gedurende het loopende jaar zelfs iets kleiner waren dan in 1936. Weliswaar zijn landen als Nieuw-Zeeland en Australië in staat een nog veel grooteren melkstroom te doen vloeien, dan thans het geval is; het is echter de vraag of men over de noodzakelijke hulpmiddelen beschikt om deze grootere productie ook binnen afzienbaren tijd te verwezenlijken, al is

het wenschelijk met de mogelijkheid daarvan rekening te houden.

Echter zou het ook thans nog van ongezonder optimisme getuigen, indien men er op rekende, dat binnen afzienbaren tijd onze boterexport een prijs zou opbrengen die de thans geldende productiekosten van onze boter dekt.

Het is daarom misschien niet overbodig er de aandacht op te vestigen, dat onze zuivelpositie slechts voor een betrekkelijk gering deel rechtstreeks afhankelijk is van onze boterexport. Bij de thans bestaande verhoudingen wordt immers slechts ongeveer 20 pCt. van onze melkproductie in den vorm van boter naar Engeland geëxporteerd, terwijl onze totale boterexport nog geen 30 pCt. omvat van de totale melkproductie. Deze percentages zijn heel wat kleiner dan voor andere boterexporterende landen het geval is, hetgeen voor ons land onder de thans geldende omstandigheden als een gunstige factor kan worden aangemerkt. Immers meer dan 50 pCt. van onze melkproductie blijft, hetzij in den vorm van boter, kaas of consumptiemelk in het binnenland, terwijl de overige 20 pCt. in den vorm van kaas of melkproducten wordt uitgevoerd.

Juist in verband met de verrassingen, waarvoor het verloop der boterprijzen ons kan stellen, welke verrassingen zoowel een aangenaam als onaangenaam karakter kunnen dragen, is het van belang zoowel aan den afzet van kaas als van melkproducten onze volle aandacht te blijven besteden, temeer waar wij voor deze producten meer een afzonderlijke positie innemen, dan voor boter het geval is. Vooral de export van kaas is van groot belang voor onze zuivelpositie, daar wij ook thans met dit bij uitstek nationale product in het buitenland beter kunnen concurreren, terwijl ook de prijs die de kaas bij export opbrengt, relatief belangrijk hooger is dan de opbrengst van geëxporteerde boter.

Een verschuiving van den export van boter naar kaas moge dan voor den producent niet zooveel verschil maken, als gevolg van de thans toegepaste wijze van steunverlening, is nationaal gezien een dergelijke verschuiving een voordeel, terwijl een eventuele grotere kaasexport ten koste van den boteruitvoer een gunstigen invloed kan uitoefenen op onze zuivelpositie.

J. BUTER.

PRIJSONTWRIJTING EN MONETAIRE AANPASSINGSPOLITIEK.

I. INFLATIE EN AANPASSING IN BELGIË.

Inleiding.

Uitgaande van een toestand, waarbij zoowel het prijzenstelsel in het binnenland, als dat in het buitenland — in dit geval eenvoudigheidshalve als een homogeniteit beschouwd — in evenwicht is, kan men zich deze veronderstelde evenwichtssituatie wellicht het best voorstellen, als in onderstaande figuur I is geschied.

Door tal van oorzaken, deels van monetairen, deels van geheel anderen aard, kan een dergelijke evenwichtstoestand worden verstoord, of zelfs geheel ontwricht. Al naar gelang van de omstandigheden waaronder, en het tijdstip, waarop bepaalde monetaire maatregelen worden getroffen, of bepaalde gebeurtenissen plaats vinden, zullen zij in het eene geval prijsontwrichtend, in het andere daarentegen sanerend kunnen werken.

Uitgaande van den boven door ons veronderstelden

evenwichtstoestand volgens figuur I zal bijvoorbeeld een algemeene goederenprijs-„hausse” door de hieruit voortvloeiende toevallige extrawinsten, „slapende” op de aanwezige goederen-„stock” te behalen, gemakkelijk kunnen leiden tot speculatieve voorraadvormingen, tot onevenredige uitbreidingen der goederenproductie en tot allerlei andere min of meer inflatorische economische ontwrichtingsverschijnselen.

Een algemeene goederenprijzdaling in den groothandel daarentegen zal door de hieruit voortvloeiende toevallige verliezen, „slapende” geleden op diezelfde goederen-„stock”, onder bepaalde omstandigheden aanleiding kunnen geven tot een algemeene „vlucht uit de goederen” in het geld, dus tot inkrimping van voorraden, beperking der productie, ontslag van arbeidskrachten, afnemende consumptie, enz. en op die wijze het zoo beruchte „deflatie”-proces in werking kunnen stellen. Een algemeene economische ontwrichting, doch in tegengestelde richting als bij bovengenoemde „inflatie” te constateeren, is dan het gevolg.

In beide gevallen is een aanvankelijk bestaand economisch evenwicht dus herschepen in een toestand van ontwrichting met tal van economische „aanpassings”-problemen, hieruit voortvloeiende.

Aangezien de spanningen in de verschillende prijsniveau's, zoowel die, veroorzaakt door een inflatorische prijs-„hausse”, als die, door een deflatorische prijzdaling in het leven geroepen, ongetwijfeld voor een groot gedeelte aan fouten in het geldwezen moeten worden toegeschreven, ligt het voor de hand, dat ook de onderlinge aanpassing dier prijsniveau's in de richting van een nieuw economisch evenwicht in vele gevallen in de eerste plaats door *corrigerende monetaire maatregelen* is tot stand gebracht.

Enkele typeerende voorbeelden van ernstige prijsontwrichtingen, welke door het treffen van bepaalde maatregelen op monetair gebied werden gestuit en gevolgd door een proces van weder-aanpassing en economisch herstel, zullen wij hieronder aan een nadere beschouwing onderwerpen:

Inflatie en aanpassing in België.

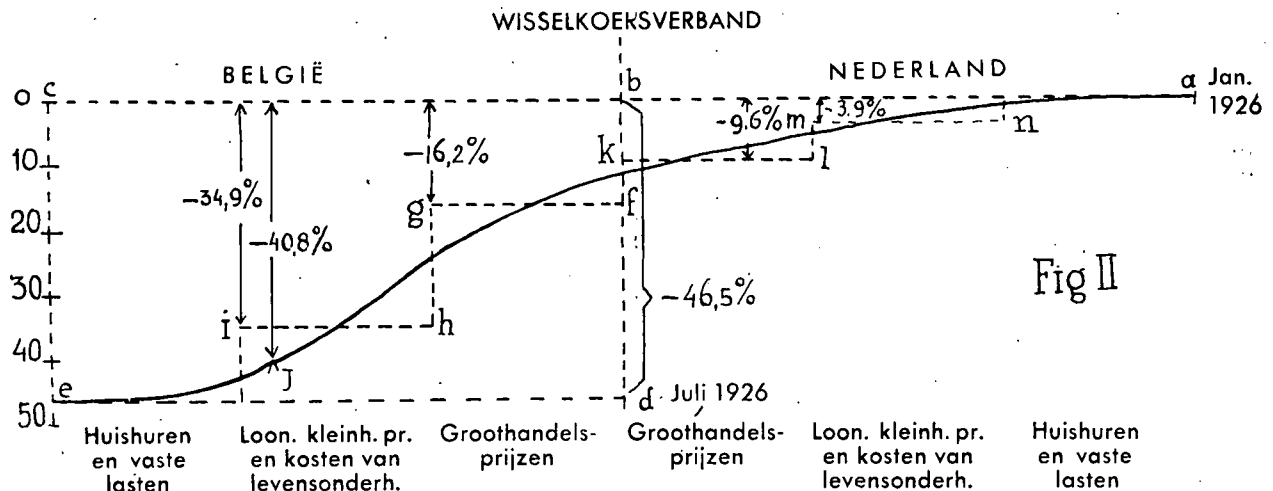
De laagste koers, welke de Belgische Franc tijdens de na-oorlogse inflatieperiode bereikte, viel in Juli 1926, toen de koers van den Franc in een snel tempo van gemiddeld 11.3 cent in Januari 1926 was ingezakt tot gemiddeld 6.05 cent in Juli 1926. Ten opzichte van den Gulden was de waarde van den Belgischen Franc dus in een half jaar tijds met 46½ pCt. verminderd. Dat een dergelijke snelle koersval niet zonder invloed kon blijven op de binnenlandsche prijsverhoudingen in België ligt voor de hand. Maar ook het Nederlandsche prijzenstelsel bleef, zooals te verwachten was, niet onaangetast.

In figuur II hebben wij speciaal voor Nederland en België een momentopname gegeven van de prijsveranderingen, in Juli 1926 voor verschillende prijs-groepen in de beide landen te constateeren, uitgaande van de fictie, dat er in Januari 1926 in Nederland zoowel als in België een economisch evenwicht zou hebben bestaan, als door ons verondersteld in figuur I.

De koersdaling van den Belgischen Franc hebben wij in deze figuur aangegeven door de verschuiving van het niveau b—c naar d—e, volgens de schaal links een daling met 46½ pCt. t.o.v. het niveau in Januari 1926. Alle aan een gefixeerd bedrag in Francs gebonden „vaste lasten”, pensioenen, lijfrenten, hypothecaire en andere schulden in papier-

Fig I.

BUITENLAND			WISSELKOERSVERBAND			BINNENLAND		
Huishuren en vaste lasten	Loon, klein. pr. en kosten van levensonderh.	Groothandels-prijzen	Groothandels-prijzen	Loon, klein. pr. en kosten van levensonderh.	Huishuren en vaste lasten			

Francs daalden automatisch de volle $46\frac{1}{2}$ pCt. met den Franc mee (lijngedeelte bij punt e in figuur II). De groothandelsprijzen daarentegen stegen snel, volgens de Belgische indexcijfers van groothandelsprijzen (April 1914 = 100) van 560 in Januari 1926 tot 876 in Juli 1926 (in papier-Francs). Gerekend in Guldens daalden zij echter volgens de verhouding $11.3 \times 560 : 6.05 \times 876$ of met 16.2 pCt. De horizontale stippellijn f—g in figuur II stelt het betreffende Belgische groothandelsprijzniveau voor.

In mindere mate stegen, gerekend in papier-Francs, de Belgische kleinhandelsprijzen. De betreffende indexcijfers (April 1914 = 100) gaven namelijk een stijging te zien van 527 in Januari 1926 tot 637 in Juli 1926. Gerekend in Guldens daalden zij echter volgens de verhouding $11.3 \times 527 : 6.05 \times 637$ of met 35.3 pCt. De Belgische indexcijfers der kosten van levensonderhoud (1921 = 100) voor de derde categorie arbeidersgezinnen¹⁾ stegen van 138.06 in Januari tot 169.10 in Juli 1926. Gerekend in Guldens daalde het betreffende indexcijfer echter met 34.4 pCt.

Een bruikbare loonindex was toen nog niet beschikbaar, doch hoe het met de Belgische loonen in werkelijkheid gesteld was, kan men toch wel eenigszins nagaan aan de hand van het volgende gegeven. De contractuele uurloonen der Antwerpsche loodgieters stegen van Frs. 3.80 in Januari tot Frs. 4.20 in Juli 1926. Gerekend in guldens daalden zij dus van rond 43 cent per uur in Januari 1926 tot rond $25\frac{1}{2}$ cent in Juli 1926, of met 40.8 pCt.²⁾ Met de contractuele loonen der Vlaamsche textielarbeiders volgens de z.g. „Gentsche loonregeling” was het niet veel anders gesteld.

De gemiddelde daling der Belgische kleinhandels-

¹⁾ De hier door ons gebruikte indexcijfers zijn alle te vinden in „Groot- en kleinhandelsprijzen in Nederland en België”, publicatie No. 1 van het Nederlandsch Economisch Instituut, deel II.

²⁾ Te Amsterdam golden tegelijkertijd voor loodgieters en andere bouwvakarbeiders contractuele minimumloonen van 80 cent per uur.

prijzen en kosten van levensonderhoud met 34.9 pCt. (in guldens) hebben wij in figuur II aangegeven door het gestippelde niveau h—i; de loondaling (eveneens in guldens) met 40.8 pCt. voor de Antwerpsche loodgieters door punt j.

Nederland als klein land met een intensief handelsverkeer t.o.v. zijn Belgische burens, ondervond ook nu weer, evenals bij de Deutsche inflatie eenige jaren tevoren, de gevolgen der Belgische „valuta”-concurrentie of z.g. valuta-„dumping”. De inflatie in België riep in Nederland een deflatorische prijsontwikkeling in het leven.

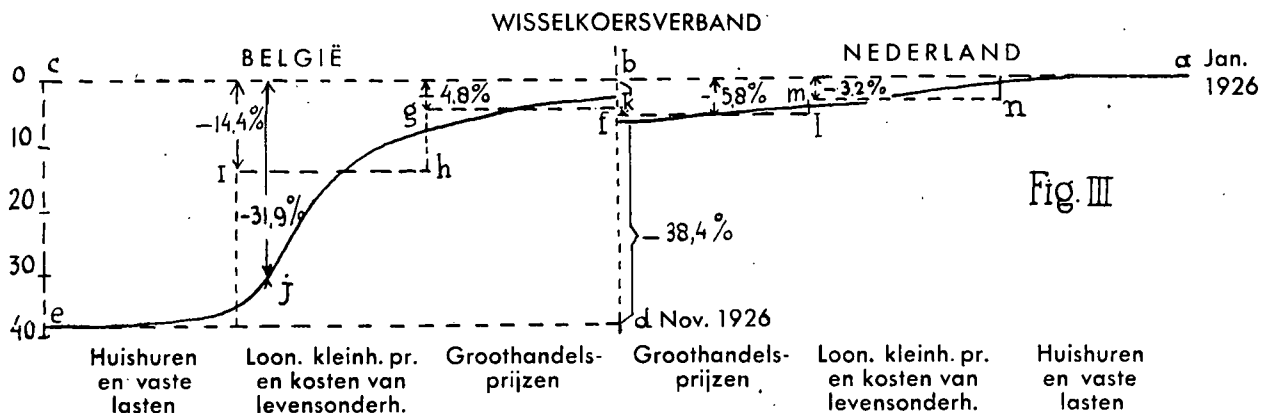
De groothandelsprijzen in Nederland werden namelijk omlaag gezogen. Het betreffende indexcijfer (oude reeks; 1913 = 100) daalde dan ook van 156 in Januari tot 141 in Juli 1926 of met 9.6 pCt. In figuur II hebben wij het Nederlandsche groothandelsprijzniveau aangegeven door de horizontale stippellijn k—l.

In mindere mate daalden de kleinhandelsprijzen. De indexcijfers van kleinhandelsprijzen van 46 artikelen in een 10-tal Nederlandsche steden (1921—1925 = 100) daalden van 94 tot 90, of met 4.3 pCt. De kosten van levensonderhoud van arbeidersgezinnen te 's-Gravenhage daalden van Juni 1925 tot Juni 1926 (1921 = 100) van 85.7 tot 81.8 of met 3.4 pCt.¹⁾

De gemiddelde daling der beide indexcijfers van kleinhandelsprijzen en kosten van levensonderhoud met 3.9 pCt. wordt voorgesteld door de stippellijn m—n in figuur II.

De contractuele uurloonen der Nederlandsche arbeiders bleven over het algemeen vrijwel onveranderd, evenals uiteraard alle hypothecaire en andere geldleeningen in guldens, alle pensioenen en lijfrenten, premies voor levensverzekeringen e.d., waarvoor wij slechts behoeven te verwijzen naar grafiek A op blad-

¹⁾ Ter vermindering van ongewenste seizoensinvloeden en omdat in dit geval slechts kwartaalgegevens ter beschikking stonden hebben wij hier niet de indexcijfers van Januari en Juli 1926, maar die voor Juni 1925 en Juni 1926 tot basis van vergelijking gekozen.

zijde 846 van E.-S.B. van 17 Nov. 11., waarin curve I het verloop aangeeft van de gezamenlijke kosten, door Haagsche arbeidersgezinnen aan dergelijke „vaste lasten” in verloop der jaren te besteden.

In Augustus 1926 herstelde de koers van den Belgischen Franc zich weer eenigszins, namelijk tot gemiddeld 6.87 cent. Voor September 1926 was het gemiddelde 6.76 cent, terwijl in October d.a.v. de zoogenaamde „stabilisatie” van den Franc plaats vond op een „vaste goudwaarde” bij een koers van ongeveer 6.96 cent of f 34.80 per 100 Belga's.

In figuur III (zie grafiek onderaan vorige pagina) geven wij een tweede momentopname, in dit geval voor November 1926, dus onmiddellijk na het herstel van den gouden standaard in België. Als uitgangspunt voor onze berekeningen hebben wij ook nu weer de maandgemiddelden voor Januari 1926 gekozen.

Het op het eerste gezicht zeer merkwaardige verschijnsel doet zich hierbij voor, dat het Nederlandse groothandelsprijsniveau k—l nu zelfs iets lager komt te liggen dan het Belgische f—g. Ook sluiten de gesloten lijngedeelten a tot b—d en e tot b—d bij b—d niet aan elkaar, hetgeen uiteraard niet juist kan zijn. Neemt men echter de in verschillende opzichten zeer uiteenlopende berekeningsgrondslagen der Nederlandsche en Belgische indexcijfers van groothandelsprijzen, afrondingsverschillen e.d., in aanmerking ¹⁾, dan behoeven de geconstateerde onderlinge afwijkingen ons geenszins te verwonderen. Verwaarloost men dan ook het bevonden verschil ad 1 pCt., dan zal menigeen wellicht tot de conclusie komen, dat de „aanpassing” in België dus reeds in November 1926, onmiddellijk na de „stabilisatie” van den Franc, vrijwel volledig was tot stand gekomen en dat *wissel- en „koopkracht”-pariteit* reeds toen ongeveer samenvielen. In werkelijkheid was er ondanks het herstel van den z.g. gouden standaard in België van eenige „stabiliteit” geen sprake. Het eigenlijke prijs-„aanpassings”-proces was wel reeds in werking, doch op geen stukken na voltooid. Wel was ook het gemiddelde niveau der Belgische kleinhandelsprijzen en kosten van levensonderhoud der arbeidersgezinnen (3e categorie) h—i van — 34.9 pCt. volgens figuur II beland op — 14.4 pCt. volgens figuur III, op zichzelf stellig geen onbelangrijk avans, doch de resterende 14.4 pCt. stonden dan toch nog voor den boeg. De contractueele uurloonen der Antwerpsche loodgieters, door ons ook nu weer in figuur III aangegeven door punt j, waren zelfs onveranderlijk op Frs. 4.20 gehandhaafd gebleven. Doordat echter de koers van den Franc zich t.o.v. den gulden van Juli tot November 1926 van 6.05 tot 6.96 cent had hersteld, was hierdoor automatisch de tegenwaarde van genoemde Frs. 4.20 gestegen tot rond 29¼ cent, hetgeen t.o.v. Januari 1926 een daling beteekende met 31.9 pCt. Van een „aanpassing” der „vaste lasten”-groep viel zelfs nog vrijwel in het geheel niets te bemerken. Elders ²⁾ kwamen wij dan ook tot de conclusie, dat na de zoogenaamde „stabilisatie” van den Belgischen Franc, dus na het herstel van den gouden standaard in België:

1e. De kleinhandelsprijzen ongeveer drie jaar noodig hadden om zich aan te passen aan de internationale prijsverhoudingen.

2e. De loonen der Antwerpsche loodgieters gedurende een vierjarige periode + 81 pCt. stegen en zelfs toen nog heel wat lager waren dan die der Amsterdamsche collega's.

¹⁾ Voor verdere details dienaangaande zij verwezen naar „Groot- en kleinhandelsprijzen in Nederland en België”, speciaal naar de grafieken Nos 12 en 13, en Overzicht XXX in deel II en naar den tekst in deel I bladz. 81 e.v.

²⁾ In een artikel „Loonen en kleinhandelsprijzen in België na de „stabilisatie” van den Belgischen Franc” in „De Nederlandsche Mercuur” („Handelsberichten”) van 6 October 1932, bladz. 1635.

3e. De huren der Belgische arbeiderswoningen ruim vijf à zes jaren noodig hadden om zich aan te passen (stijging pl.m. 150 pCt.).

Men diene namelijk niet te vergeten, dat er reeds in Januari 1926, het tijdstip, waarvan wij voor onze vergelijkingen zijn uitgegaan, van een werkelijk economisch evenwicht in België geen sprake was. Ook toen reeds bestond er daar te lande een zekere „inflatie” en een daaruit voortvloeiend prijs-aanpassings-probleem, zooals reeds eenigermate kan worden afgeleid uit het feit, dat t.o.v. April 1914 het Belgische indexcijfer der kleinhandelsprijzen een stijging vertoonde tot 527 tegenover een groothandels-indexcijfer 560.

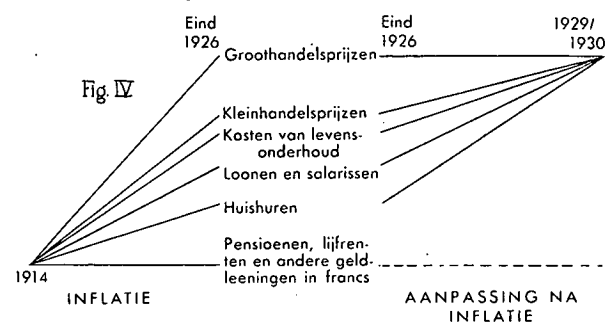
Zou bij benadering juist zijn, dat in Nederland de kostprijzen der consumptierijpe eindproducten uiteindelijk voor rond 30 pCt. zouden worden bepaald door grondstofkosten, voor rond 50 pCt. door loonen en voor 20 pCt. door „vaste lasten”, dan zal men voor België, waar in verschillende industrieën de mechanisatie veel minder ver is doorgevoerd dan in Nederland, toch minstens eveneens een gezamenlijk percentage van 70 pCt. mogen aannemen voor loonkosten en vaste lasten, beide prijsrubrieken, waarvoor de „aanpassing” zich eerst in verloop der jaren na 1926 geleidelijk heeft voltrokken.

Van buitengewone praktische beteekenis bleek het hier door ons geconstateerde feit voor het Belgische concurrentievermogen ter wereldmarkt en dienvolgt ook voor de binnenlandsche conjunctuurontwikkeling in België in de jaren 1926 tot en met 1929. Een relatief hoog percentage der Belgische nationale kostprijzen werd immers juist bepaald door de ook na de z.g. „stabilisatie” van den Franc nog extra-laag gebleven Belgische loonen, huishuren en z.g. „vaste lasten”, alle dus prijsrubrieken, door ons in figuur II en III aangeduid door het lijngedeelte, gelegen tusschen de punten e en j.

Van een werkelijke economische „stabiliteit” was dus in België, ondanks het herstel van den gouden standaard per 25 October 1926 voorloopig nog geen sprake. Na deze „stabilisatie” moest immers nog een vrij langdurig „aanpassings”-proces in opwaartsche richting volgen, een ontwikkelingsproces, dat nog tot ongeveer einde 1929, begin 1930 voortgang schijnt te hebben gevonden.

Hoe men zich in feite de opeenvolgende prijsdynamische verschijnselen in België, eerst vóór 25 October 1926, veroorzaakt door de bekende „inflatie” van den Franc en daarna door de z.g. „stabilisatie” heeft voor te stellen, gelooven wij het best te kunnen uitbeelden als in schematischen vorm is geschied in figuur IV.

De prijsontwikkeling in België van 1914 tot eind 1929, begin 1930 (in papierfrancs).

Duidelijk wordt hierin de ontwrichtende werking der „inflatie” tot uitdrukking gebracht in de steeds wijder geopende prijs-„schaar”, gevormd door de sterk gestegen groothandelsprijzen eenerzijds en de in papierfrancs gelijk gebleven pensioenen, enz. anderzijds.

Eind 1926, wanneer de voortdurende stijging der groothandelsprijzen eindelijk definitief is gestuit, ziet men, hoe de verschillende prijslijnen weer tot een enkel punt, het nieuwe economische evenwicht, con-

vergeeren en de prijs-„schaar” verdwijnt. Pensioengerechtigden, lijfrentetrekkeners en houders van hypothecaire en andere geldvorderingen in papierfrancs blijken echter ook nu weer tijdens het „aanpassings”-proces na ultimo 1926 opnieuw de dupe te zijn door de ook dan nog ondanks de z.g. „stabilisatie” steeds *strijgende* huishuren, kleinhandelsprijzen en kosten van levensonderhoud.

A. J. W. RENAUD.

EFFECTENPAPIER EN FALSIFICATIES.

De geweldige stukken, die de Staat der Nederlanden verstrekt heeft aan de vroegere houders van Nederlandsche Spoorwegobligatiën hebben de aandacht weer eens gevestigd op effecten, voor zoover dit betreft hun materiele werkelijkheid.

Het begint er langzamerhand op te gelijken, dat dit onderwerp slechts belang zal hebben voor menschen van het vak. Hoe langer hoe meer komt de gewoonte in zwang om zijn effecten in open bewaring te geven. De tijd van de kous is wel voorbij. De huiselijke brandkast, dikwijls geschilderd als een gewoon eikenhouten meubel, is ook al aan het verdwijnen om plaats te maken voor het safe-loket. Maar het jonge geslacht heeft niet meer de rust, om zelf te gaan knippen en zelf nummers te controleeren en laat dit gaarne voor een geringe belooning over aan een instelling. Al is het onderwerp dan niet meer van zooveel belang voor iederen effectenbezitter, ook de vakman, die dagelijks met het artikel „effect” in aanraking komt, mag eischen stellen aan het voorwerp van zijn beroep.

Ongeveer 6 jaar geleden liet de Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam het zoogenaamde geeltje 44 verschijnen, houdende voorschriften, betreffende de tekst, de hoedanigheid van papier en druk, alsmede ten aanzien van de onderteekening van effecten. Bij de drukkers van effecten was deze publicatie dadelijk bekend en sedertdien heeft men zich in Nederland beijverd, de voorschriften nauwgezet na te volgen. De emittenten dragen zorg dat de mantels voorzien zijn van de juiste namen van de vennootschappen-schuldenares en van de voorwaarden in extenso waaronder de stukken worden uitgegeven, met juiste aanduiding van eventuele waarborgen en juiste jaartallen.

De drukker, wiens naam op den mantel moet zijn vermeld, zorgt voor doelmatige plaatsing van nummers, zoodanig dat deze niet in een vouw worden gekreukeld, de coupons moeten datum en bedrag duidelijk aangeven en verder volgt de drukker de voorschriften omtrent uitvoering, druk, guilloches, driekleurendruk, ondergrond en papier, waarvoor vezelsamenstelling, breuklengte en lichtbestendigheid zijn voorgeschreven, waarna nog wenschen volgen omtrent de onderteekening. De voorschriften zijn zoo ingeslagen, dat meestal de fondsen, voor welke het niet de bedoeling is, dat zij ter beurze van Amsterdam in de notering opgenomen worden, op dezelfde zorgvuldige wijze worden gedrukt.

Niet alleen in Nederland bestaan dergelijke voorschriften. Voor de beurs van New-York eischte men sedert lang, dat de effecten zouden worden gegraveerd, door daarvoor toe te laten graveurs. Men kon zich op de lijst van graveurs laten plaatsen, na sollicitatie. De graveur, wiens drukkerij gunstig beoordeeld werd, kwam op de lijst te staan. Voorschriften omtrent papier waren dan niet meer noodig, omdat de goede graveurs steeds papier gebruikten, dat aan de hoogste eischen voldeed. Merkwaardig is, dat de waarborgen voor goede effecten aan de New-Yorksche Beurs in het bijzonder noodig waren voor obligaties. Deze hielden vrijwel altijd aan toonder. De aandelen, die op naam luidden, komen telkens, wanneer overschrijving noodig is, wederom in handen van de maatschappij, op wie ze betrekking hebben en deze is zoodoende in de gelegenheid voor verfrissching der stukken te zorgen.

De Berlijnsche voorschriften zijn het volledigst.

Naast de Amsterdamsche voorschriften bevatten zij bepalingen omtrent de kleur van verschillende series en van onderscheid van druk van aandelen en obligaties van eenzelfde maatschappij. Zij eischen, behalve de handteekening, een droogstempel. De mantel moet gemakkelijk van het couponblad gescheiden kunnen worden. Een behoorlijk breede witte ruimte moet daarvoor worden in acht genomen. De vrijheid wordt voorts aan banden gelegd ten aanzien van het formaat. Bij ons wordt de vorm van het papier overgelaten aan den lust van den ontwerper. In Berlijn wordt een formaat voorgeschreven van 21:29.7 cm. De mantels van aandelen worden in de breedte gedrukt, die van winstbewijzen en obligaties in de hoogte. Dividend- en couponbladen steeds in de hoogte. Omtrent den gelijkmatigen vorm van deze bladen voor dooreen leverbare fondsen bestaan nog geen voorschriften.

De Londensche Beurs heeft wel een keuringscommissie, maar geeft geen bepaalde voorschriften. Van oudsher is het Engelsche drukwerk van hooge hoedanigheid en dit maakt beperking van vrijheid overbodig.

Dan is nog Parijs te vermelden als belangrijk centrum van effectenhandel. Het bestuur van de Vereeniging der Beurshandelaren behoudt zich daar het recht voor, de leverbaarheid van stukken te beoordeelen en het kan een stuk afkeuren wegens slijtage of misdruk. Meer is daar niet bepaald. Maar aangezien, anders dan in Engeland, het drukwerk in Frankrijk niet altijd aan hoge eischen voldoet, geven de in dit land uitgegeven stukken wel eens aanleiding tot falsificaties.

Falsificaties.

Falsificaties komen voor. Of zij veelvuldig voorkomen, kan niet worden gezegd. Waarschijnlijk is, dat bankinstellingen, die tengevolge van falsificaties schade lijden, niet steeds bekend zullen maken, dat, en in welke mate, zij schade hebben geleden. Zeker is, dat indien een operatie van vervalsching plaats heeft, deze van behoorlijke omvang is. Er wordt gewerkt met benden, die goed georganiseerd zijn en met kennis van zaken te werk gaan. Zij hebben dikwijls medewerkers bij de banken zelf. Zij openen rekeningen op gefingeerde namen, storten daarop, koopen en verkoopen fondsen, verwisselen de in depot liggende effecten door andere, komen tenslotte debet te staan en eerst wanneer men langen tijd niets meer van den rekeninghouder heeft gehoord en men het depot wil ten gelde maken, blijken de stukken vervalscht te zijn. Onlangs werd bijtijds een dergelijke operatie vrijdeld, doordat de directie van een kleine bank de geheele post las en zoodoende ontdekte, dat een buitenlander met den eenen brief gericht aan de effectenafdeeling zijn fondsen in depot gaf, en met een anderen brief aan een andere afdeeling remise van geld vroeg naar zijn adres in het buitenland. De directie, die de beide brieven las, legde verband en vond het vreemd, dat een kapitaalvluchteling zijn geld terugvroeg. Bij onderzoek bleken de effecten valscht te zijn. Het teleurstellende was nu, dat de maatschappij, wier aandelen vervalscht waren, zich voor het geval niet interesseerde. Zij leed geen schade door die vervalsching. Zij had voor eenige verborgen teekens in het drukwerk gezorgd, zoodat haar employees eventuele nagemaakte coupons of dividendbewijzen konden herkennen en overigens bleef zij voortgaan zich van goedkoop drukwerk te bedienen.

Zooals reeds vermeld, beijeren de beurzen van Amsterdam en Berlijn zich tot het nemen van preventieve maatregelen tegen de vervalsching. Amsterdam zegt het niet met zoovele woorden, doch Berlijn noemt zijn bepalingen als tegen de vervalschingen gemaakt. Op het gebied van preventieve en repressieve maatregelen heeft de Volkenbond goed werk gedaan ten aanzien van geld. In 1929 werd een conventie opgesteld betreffende de valsche munterij, die door 34

staten werd geteekend. Het was de wensch om een dergelijke conventie op te stellen voor waardepapieren. Daartoe werd advies gevraagd aan de Internationale Kamer van Koophandel. De gebeurtenissen op economisch gebied sedert 1930 hebben echter de aandacht van de leden van het comité, dat de aan gelegenheid zou bestudeeren, voor andere activiteit opgeëischt, zoodat er sedertdien niet meer over werd gesproken. Nu heeft onlangs het B.I.B.V.M. zich met het vraagstuk bemoeid. Met deze letters is bedoeld het Bureau International des Bourses des Valeurs Mobiliaires, een instelling, waarin de besturen van de continentale effectenbeurzen vertegenwoordigd zijn en die gastvrijheid geniet bij de Internationale Kamer van Koophandel te Parijs.

Op een dezer dagen gehouden congres van genoemd Bureau is een rapport besproken uitgebracht door den voorzitter van de Luxemburgsche Beurs, en het resultaat was, dat de verdere uitwerking is opgedragen aan een klein comité, waarin o.a. zitting heeft Mr. W. Cnoop Koopmans, de Secretaris van de Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam. Als merkwaardigheid mag worden vermeld, dat de Amsterdamsche Beurs met zijn moderne outillage een bijzonder gezag heeft in de kring van buitenlandsche beurzen. Behalve een volledige reglementeering van het uiterlijk der stukken, waarvoor noteering zal worden verleend, overweegt men ook een verplichte assurantie tegen de schade, die uit de vervalsching voortvloeit. De premie daarvoor zou moeten worden betaald door de emitteerende maatschappij, hoewel die nooit de schade van de falsificaties zal ondervinden. De kosten van het drukwerk vormen ook reeds in zekeren zin een assurantiepremie tegen vervalsching en waarschijnlijk zal de premie lager kunnen zijn naarmate het drukwerk aan hogere eischen voldoet.

Wij kunnen de resultaten van deze internationale samenwerking met belangstelling tegemoet zien.

F. J. BREVET.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. DE BEGROOTING VAN FRANKRIJK VOOR 1938.

Dr. H. Weichmann te Parijs schrijft ons:

In de Fransche Kamer wordt op het oogenblik de door de regeering bij haar ingediende ontwerp-begrooting voor 1938 behandeld. In tegenstelling met vroegere jaren hebben deze besprekingen bijna zonder wrijving plaats. Ditmaal mist men de gebruikelijke debatten over de theoretisch juiste begrotingspolitiek en het, zooals in andere jaren gebruikelijk was, koppelen van de begrooting aan nieuwe belastingvoorstellen of aan andere hervormingen van financieel politieke aard. De huidige rust op de valutamarkten en de, als gevolg van den terugkeer van 15 milliard, vastere valuta ontnemen aan de begrotingsdiscussies, ten minste voor de algemeene publieke opinie, de anders daarmede gepaard gaande sensationele aandacht. Door dit gemis aan sensatie mag men zich echter niet op een dwaalspoor laten brengen, want het begrotingsvraagstuk in Frankrijk heeft zakelijk nog geenszins aan betekenis of moeilijkheden ingeboet.

De totale cijfers van de ontwerp-begrooting voor 1938 en haar ontwikkeling in vergelijking met de voorafgaande jaren blijken uit de volgende tabel:

	In millioenen Francs		
	1936	1937	1938
Uitgaven	40.437	47.958	54.251
Inkomsten ..	40.450	44.458	52.691
	+ 13	- 3.5	+ 1.560

Uit deze cijfers blijkt in de eerste plaats, dat in tegenstelling met de ontwerp-begrooting voor 1937 wederom een in evenwicht zijnde begrooting wordt ingediend. Het voordeel saldo van Frs. 1560 mill. staat weliswaar slechts op papier, omdat daarover intusschen reeds ten behoeve van een salarisverhoging voor de ambtenaren werd beschikt, waarvoor Frs. 1700

mill. noodig is. Het resteerende kleine tekort van ongeveer Frs. 140 mill. verschilt evenwel essentieel van het tekort van het vorige jaar, dat bewust en met vertrouwen op de gunstige gevolgen van de devaluatie en van de koopkrachtvermeerdering op Frs. 3.5 milliard werd gelaten.

De regeering Chautemps is dus met haar ontwerp-begrooting tot het klassieke beginsel van het begrootingsevenwicht teruggekeerd. Voorts blijkt uit de cijfers echter het grootere beroep op de Staatskas, waarmede de regeering rekening heeft te houden tengevolge van den loop der prijzen voor de zakelijke uitgaven, de salarissen op het gebied van de personeelsuitgaven en tenslotte in het algemeen tengevolge van de tekorten van het vorige jaar. Het is dus de vraag, of men de uitgaven en inkomsten binnen het geraamde kader zal kunnen houden.

De ontwikkeling van de uitgaven voor de afzonderlijke posten en in vergelijking met de beide voorafgaande jaren blijkt uit het volgende overzicht, waarbij de kleine verschillen van de jaartotalen in vergelijking met de boven gegeven globale cijfers door latere wijziging van de oorspronkelijk geraamde uitgaven moeten worden verklaard.

	1936	1937	1938
Openbare schuld	17.667	18.001	19.545
Pensioenen	1.771	4.961	5.025
Financiën	593	1.222	3.781
Bedrijfskosten	1.209	1.303	6.629
Defensie	4.371	5.857	6.629
Marine	1.372	1.811	2.191
Luchtvloot	914	1.249	1.481
Onderwijs	2.995	3.854	3.801
Sociale verzekering ..	2.414	3.152	2.230
Openbare werken	2.724	1.584	1.732
Overige Ministeries ..	4.137	5.147	6.975
Terugbetalingen en suppletoire credieten....	140	140	—
Totaal..	40.307	48.281	54.390

Zooals steeds, blijkt uit deze indeeling het voor naamste euvel van de ontwikkeling van de Fransche begrooting, namelijk de buitengewone omgang van den schuldendienst. Het opgenomen bedrag is als gevolg van de vergrooting van de Staatsschuld verder met ongeveer 10 pCt. gestegen en de dienst der openbare schuld bedraagt thans ongeveer 46 pCt. van de totale gewone uitgaven tegen 22 pCt. voor den oorlog. In de eerste plaats komen de uitgaven voor de defensie, welke in totaal met ongeveer 1.4 milliard, namelijk van 8.917 tot 10.301 mill. zijn gestegen. Deze cijfers weerspiegelen nog in het geheel niet den totalen omvang van de bewapeningsuitgaven; zij kunnen voorts voor een klein gedeelte onder openbare werken zijn geboekt, doch zijn voor het belangrijkste deel onder de buitengewone uitgaven opgenomen. De uitgaven voor openbare werken zijn slechts weinig gestegen, waarmede de regeering Chautemps heeft getuigd van haar eenigszins andere instelling dan die der regeering Blum, welke oorspronkelijk haar speciaal oogmerk op het ter hand nemen van openbare werken richtte.

De uitgavenzijde van de Fransche begrooting geeft zoodoende opnieuw den traditioneele last van den schuldendienst te zien en voorts de in de laatste jaren in steeds sterkere mate daarbij gekomen uitgaven voor bewapening. Bij dezen gang van zaken is diengevolge voor bezuinigingsmaatregelen ook feitelijk geen plaats meer geweest. Hetgeen op een of andere wijze nog kon worden geschraapt, is reeds onder den druk van den Minister van Financiën op de verschillende diensten geschied. Daarentegen blijft de vraag, of de suppletoire uitgaven niet zelfs te laag zijn gehouden, ondanks haar verhooging t.o.v. het voorafgaande jaar. Sedert een jaar is het prijsniveau in Frankrijk belangrijk gestegen en deze stijging weerspiegelt zich, zooals vanzelf spreekt, ook in de zakelijke uitgaven, in de eerste plaats in die voor bewapening. Het is echter de vraag, of de verhooging

van de bewapeningsuitgaven met Frs. 1400 mill. voldoende is om, bij een prijsstijging van ca. 35—40 pCt., den invloed van deze stijging te compenseeren.

Deze vraag is te dringender, daar met de begonnen prijsstijging onder de inkomsten in sterke mate als positieven factor bij de raming van de belastingopbrengsten rekening werd gehouden. De inkomsten vertoonen het volgende beeld:

Inkomsten uit:	In miljoenen Franc.
Directe belastingen	8.514
Indirecte belastingen	36.572
Diversen	9.175
Totaal....	52.691

T.a.v. deze cijfers dient in de eerste plaats te worden opgemerkt, dat de verhooging t.o.v. het vorige jaar haar oorsprong vindt in het tekort van 8 mill., dat voor het begrotingsjaar 1937 was geraamd. De Minister van Financiën Bonnet had spoedig na zijn ambtsaanvaarding dit tekort op de schouders der belastingbetalers gelegd en wel door belastingverhogingen ten bedrage van Frs. 8.075 mill. De directe belastingen werden verhoogd met Frs. 2.940 mill., de indirecte belastingen met Frs. 2.140 mill., de invoerrechten met Frs. 1.500 mill., de belasting op tabak met Frs. 800 mill. en de inkomsten uit Posterijen en Telegrafie met Frs. 695 mill. Slechts op grond van deze belastingverhoging, welke reeds in Juli plaats had, kon ook de huidige begroting worden ingediend zonder hieraan een nieuw voorstel tot belastingverhoging te verbinden.

Zullen deze geraamde meeropbrengsten van de belastingen echter ook inderdaad gerealiseerd worden en zullen de hoogere ramingen van de overige belastingcategorieën door de werkelijke ontwikkeling worden bevestigd? In totaal zien de percentages, waarmede de ramingen werden verhoogd, er als volgt uit:

I. indirecte belastingen; hooger geraamde opr. uit de:

Beursbelasting	8 %
Zegelbelasting.....	17 %
Couponbelasting.....	26 %
Leges.....	27 %
Invoerrechten	22 %
Productiebelasting.....	55 %

II. directe belastingen; hooger geraamde opr. uit de:

Leerlingenbelasting.....	25 %
Belasting op salarissen en loonen	26 %
Inkomsten uit vrije beroepen	30 %
Winsten uit handel en industrie.....	32½ %
Speciale omzetbelasting	34,8 %
Algemeene inkomstenbelasting	43 %

De belastingtechnici van het Ministerie van Financiën zijn dus, zoals men ziet, in hun optimisme t.a.v. de raming niet schroomvallig geweest. Zullen echter de huidige omstandigheden een dergelijke grotere belasting-opbrengst toelaten, met name vooral van 33 pCt. op de winsten uit handel en industrie, van 30 pCt. op de inkomsten van de vrije beroepen en van 26 pCt. uit loonen en salarissen op het gebied der directe belastingen? Het schijnt, dat de ramingen hier een economischen opbloei zeer sterk verdisconteerd hebben, waarop nog geenszins met zekerheid kan worden gerekend. Eveneens schijnt onder de indirecte belastingen de geraamde grotere opbrengst van 55 pCt. voor de productiebelasting aan bedenking onderhevig.

Bij beschouwing van de geciteerde cijfers is in elk geval de conclusie gerechtvaardigd, dat het herstellen van het evenwicht in de begroting niet door een vermindering onder de uitgaven, doch slechts door een verbetering van de inkomsten kan worden verkregen. Deze inkomsten zijn tot dusver in elk geval gestegen, echter minder als gevolg van een toename van de economische bedrijvigheid dan wel als resultaat van de ingetreden prijsstijgingen. Sedert eenige weken is nu echter de prijshausse tot staan gekomen en deze stilstand is ook geheel in het belang

van de op het herstel van een nieuw evenwicht aangewezen Fransche huishouding. Elke verdere inkomstenvermeerdering is derhalve slechts van de toename van de economische bedrijvigheid te verwachten. In dezen zin zal dus het evenwicht der begroting voor 1938 afhankelijk zijn van de verdere economische ontwikkeling van het land. Het begrotingsvraagstuk komt hiermede dus neer op het algemeen probleem van het economisch herstel van Frankrijk, waarbij echter helaas weder omgekeerd de economische perspectieven door den, met de nieuwe begroting gepaard gaanden, grooteren belastingdruk worden beïnvloed. De circulus vitiosus, waarin Frankrijk sedert eenige jaren verkeert, is dus helaas nog niet doorbroken.

Het probleem zal tenslotte nog moeilijker worden door de lasten, welke het land door de buitengewone begroting werden opgelegd. De raming van de uitgaven der buitengewone begroting bedraagt Frs. 13.630 mill., waarvan Frs. 11.240 mill. op rekening komt van de uitgaven voor bewapening en de rest op de werkverschaffing. De totale militaire uitgaven voor 1938 bedragen derhalve Frs. 22.16 milliard, d.w.z. precies ¼ van de totale Staatsuitgaven. Zij zijn Frs. 3.13 milliard grooter dan de uitgaven van het vorige jaar. Dit is echter nog niet voldoende; de Staat moet voorts nog borg staan voor het tekort van de spoorwegen, dat ondanks de op 1 Januari 1938 in werking tredende tariefverhoging op ten minste Frs. 3.600 mill. kan worden becijferd. Voorts moet de Staat nog voor Frs. 2.3 milliard bijdragen in de Pensioenskas, terwijl tenslotte in Januari 1938 voor 5 tot 7 milliard leeningen met korten of middelmatigen looptijd vervallen. Het door middel van leeningen te dekken bedrag kan derhalve op Frs. 20 tot 25 mill. worden geschat; het Ministerie van Financiën heeft zelfs van de mogelijkheid van een leeningbehoefte van Frs. 26 milliard gesproken.

Zal de markt deze bedragen kunnen opbrengen? De toestand is rooskleuriger na de versterking van de positie van den Franc en den terugkeer van een gedeelte van het vluchtkapitaal, doch moet niettemin als labiel worden beschouwd, zoolang de economische omstandigheden geen voldoende prikkel tot belegging bieden aan het naar het buitenland gevluchte of opgepote kapitaal. Ook op dit gebied is dienengevolge de verdere financiële ontwikkeling van de algemeene economische ontwikkeling afhankelijk.

Volledigheidshalve wordt in de volgende tabel tenslotte nog een overzicht gegeven over de ontwikkeling van de Staatsschuld, voor zoover de officieele cijfers reeds bekend zijn.

	31 Dec. 1930	31 Dec. 1933	31 Dec. 1934	31 Dec. 1935	1936	31 Aug. 1937
Buitenlandsche schuld ...	4.906	4.056	2.835	2.730	5.724	2.642
Binnenlandsche schuld ...	264.441	259.843	316.120	332.691	354.577	381.949
Eeuwige schuld.....	95.778	52.134	51.640	50.834	50.485	49.999
Aflosbare schuld.....	106.324	169.090	178.813	184.432	191.413	102.262
Schuld op korten, middelm. termijn.....	22.075	18.199	27.840	30.560	32.543	—
Vlottende schuld.....	37.560	48.667	49.535	56.857	69.580	82.736
Schuld der Posterijen	2.704	7.753	8.292	10.008	10.556	—
Totaal	269.347	299.899	318.955	335.421	360.201	384.591
Stijging in vergelijking met het voorafgaande jaar ..	—	9.012	19.056	16.466	24.780	24.390

Ook van de zijde van de Staatsschuld blijkt de primaire noodzakelijkheid om het economisch evenwicht te herstellen, teneinde tot een evenwicht in de begroting te komen.

DE BELEGGINGEN VAN DE AMERIKAANSCH SOCIAL SECURITY.

Dr. F. Pinner te New-York schrijft ons:

In Amerika staat sedert eenigen tijd — naast en in verband met de economische crisis — een vraagstuk in het middelpunt van de belangstelling, waarbij de wijze van behandeling nog meer dan het onderwerp zelf onze aandacht trekt en ons tot op zekere hoogte het hoofd doet schudden. Het betreft hier de Social Security Act van 1935, welke als onderdeel van

de „New Deal” werd aangenomen, en die, evenals de sedert langen tijd in Duitschland bestaande ouderdoms- en invaliditeitsverzekering, voorziet in pensioen voor arbeiders en bedienden vanaf hun 60ste jaar. Het meerendeel van de werkgevers heeft deze wet — o.i. onredelijk — steeds bestreden en met het oog op de in Amerika sterk verbreide particuliere levensverzekering als onnoodig van de hand gewezen. Het wijst deze ook thans nog van de hand, nadat het Hoogste Gerechtshof in een opzienbarend vonnis haar grondwettigheid heeft bevestigd en zich daarmee, evenals ook daarna door de erkenning van de Wagner Act (inzake de collectieve arbeidsovereenkomsten), tot een welwillender houding t.o.v. de New Deal heeft bekeerd.

De Social Security Act heeft een fonds ingesteld, dat volgens zijn constructie, vooreerst veel meer inkomsten dan uitgaven medebrengt. Want pas na een reeks van jaren zullen op grotere schaal pensioenen moeten worden uitbetaald. De inkomsten (bijdragen van de werknemers en werkgevers, t.w. elk 1 pCt. van de loonen en de salarissen) vloeien in de Staatskas en worden voor de dekking van de loopende Staatsuitgaven gebruikt, terwijl het Social Security Fonds voor de tegenwaarde 3 pCt. Staatsobligaties ontvangt.

De controverser brak los, toen President Roosevelt in zijn laatste begrotingsboodschap met een zekere voldoening erop wees, dat het tekort van het loopende fiscale jaar, hetwelk aanvankelijk op \$ 418 mill. werd geschat, vervolgens tot \$ 695 mill. werd verhoogd en waarschijnlijk nog grooter zal blijken te zijn, weliswaar tot een toeneming van de Staatsschuld echter niet tot een toeneming van de Staatsleeningen in handen van het publiek en van de banken zal leiden. Want het Social Security Fonds zou gemakkelijk de \$ 695 mill. van het tekort en nog meer kunnen overnemen, daar het intusschen rond \$ 1 milliard inkomsten zou hebben gehad. De President voegde er bij een andere gelegenheid nog aan toe, dat op grond van de thans vastgestelde cijfers van de bijdragen dit Fonds in 1980 ongeveer \$ 48 milliard zal bedragen, een cijfer, dat hemzelf eenigszins astronomisch scheen te lijken, daar hij meende, dat men een dergelijk groot verzekeringsfonds wel nooit nodig zou hebben.

De publieke opinie was formeel ontzet over dit cijfer. Men zag nu inderdaad duidelijk, dat de Regeering in de binnenkomende gelden voor de ouderdomsverzekering een gemakkelijk middel voor het voortzetten van een politiek van begrotingstekorten in de hand zou kunnen hebben, en wel van niet-sluitende begrotingen voor welke dekking door leeningen zij in het geheel niet op de kapitaalmarkt en op de banken zou zijn aangewezen, doch zich in een soort financieele inteelt van den Staat zou kunnen uitleven. President Roosevelt heeft weliswaar sedert eenigen tijd herhaaldelijk verklaard, dat hij een voortzetting van de begrotingstekorten niet wenscht en dat hij uiterlijk in het volgende fiscale jaar evenwicht in de Staatsbegroting wil brengen. Of hij echter met het oog op de huidige crisis met haar vermoedelijk dalende belastinginkomsten en haar toenemende steunbehoefte dit voornemen kan volbrengen, wordt veelal in twijfel getrokken. De weg naar de hel is geplaveid met goede voornemens en in dit geval niet alleen met goede voornemens, doch ook met gemakkelijke, zij het ook — wat het jaartotaal betreft — beperkte leenmogelijkheden geplaveid.

Verzekeringsprincipe of omslagstelsel?

De afkeer tegen het stelsel van de Social Security Act ging zelfs zoover, dat men zeide: Wanneer een ouderdomsverzekering al absoluut noodzakelijk is, waartoe heeft men dan hierbij noodig het systeem van kapitaalvergarig, zooals weliswaar voor de particuliere verzekeringmaatschappijen noodzakelijk is, echter niet voor den Staat met zijn stelsel van

gedwongen bijdragen? Men kan dan even goed het z.g. omslagstelsel („pay-as-you-go” basis) toepassen, zooals bijv. de Engelsche ouderdomsverzekering heeft aangenomen. Dit omslagstelsel bestaat hieruit, dat telkens de nog in dienst zijnde werknemers en werkgevers in een bepaalde periode zooveel aan bijdragen opbrengen, als in dezelfde periode voor uitbetaling van ouderdomspensioen noodig is. Weliswaar dient bij toepassing van het omslagstelsel ook een zeker fonds gevormd te worden, maar dit zou betrekkelijk klein kunnen zijn en van een accumulatie van \$ 48 milliard tot 1980 zou in de verste verte geen sprake behoeven te zijn.

Het pikante van dezen strijd is, dat hij indertijd na de inflatie in Duitschland aldaar op dezelfde wijze is ontbrand t.a.v. het vraagstuk van de ouderdomsverzekering, echter met de omgekeerde voortteeken. Het Deutsche stelsel was oorspronkelijk op het verzekeringsprincipe opgebouwd. Nadat echter de Rijksverzekering gedurende de inflatie het grootste gedeelte van haar kapitaal had verloren, ging men, goedschiks of kwaadschiks, tot het omslagstelsel over. Dit stelsel werd echter door de verzekeringsdeskundigen als in hooge mate ontoereikend en onsoliede becritiseerd, terwijl de Regeering het destijds slechts als hulpmiddel voor een overgangperiode kenschetste.

In werkelijkheid zijn beide stelsels mogelijk en verantwoord. Bij het verzekeringsstelsel betaalt elke generatie voor zichzelf, bij het omslagstelsel betaalt telkens de jongere generatie voor de oudere. De vraag, tot welk van de beide stelsels men zal willen besluiten, is eerder van moreelen dan van financieelen aard.

Bij het Amerikaansche stelsel is niet het principe onsoliede, doch de wijze van toepassing. Het aanwenden van de inkomsten uit de bijdragen voor dekking van Staatsuitgaven is niet toelaatbaar voor zoover het consumptieve en geen productieve uitgaven zijn, die daarmee worden bestreden. Hieraan verandert ook niets het feit, dat het Social Security Fonds als tegenwaarde 3 pCt. Staatsleeningen krijgt. Want deze rente moet door de latere generaties worden opgebracht, omdat de middelen van het Fonds niet voor productieve investaties worden gebezigd, welke de verzekering selfsupporting zouden maken. In werkelijkheid wordt in dit geval tweemaal betaald: De verzekeringsgerechtigden betalen eenmaal voor zichzelf, hetgeen het verzekeringsstelsel medebrengt. De toekomstige generaties betalen echter nog eens voor de ouderen, omdat zij toch als belastingbetalers de rente voor de leeningen moeten opbrengen, waartegenover geen productieve beleggingen staan. Zodoende heeft er een tweede betaling plaats op grondslag van het omslagprincipe.

Men zou nu uit dezen gang van zaken kunnen afleiden, dat de Staat zelf met behulp van de kapitalen, welke zich vormen uit de betalingen van de bijdragen productieve activa creëert, tegenover de als tegenwaarde aan het verzekeringsfonds verstrekte Staatsfondsen. Ongelukkigerwijze zijn echter zeer veel van dergelijke Staatsinvesteeringen niet rendabel, en de meeste investeeringen van de Amerikaansche Federale Regeering, waartoe gedurende de laatste jaren op zeer groote schaal werd overgegaan, de „highways”, de dammen, de aanleg van parken en speelplaatsen, zijn het stellig niet, hoewel aan vele daarvan toch een nuttigheids- of schoonheidswaarde kan worden toegekend. Het is toch zeker een zeer ontoereikend stelsel, wanneer bij een op het verzekeringsprincipe opgebouwde sociale verzekering uitsluitend dergelijke kapitaalinvesteeringen worden gedaan, waarvoor de Staat als schuldenaar fungeert. De Deutsche publiekrechtelijke verzekeringsmaatschappijen hebben in haar goede tijden haar middelen in hoofdzaak in hypotheken en gronden belegd en slechts beperkte bedragen voor het verkrijgen van staatsleeningen aangewend. Dit systeem diende ook de Amerikaansche ouderdomsverzekering toe te passen. Daarmede zou

zij gelijktijdig voorzien in een leemte van de Amerikaanse kapitaal- en volkshuishouding, welke zich juist in de laatste jaren op zeer ongeliefde wijze heeft vertoond.

Hulp voor den bouw van huizen.

Het hypothecair crediet is, zooals bekend, in Amerika slechts op zeer onvolkomen wijze georganiseerd. De hypotheekrente is te hoog, en alhoewel de particuliere verzekeringsmaatschappijen een belangrijk deel van haar middelen in hypotheeken op gronden beleggen, is toch de behoefte aan hypothecair crediet geenszins in voldoende mate bevredigd.

Hieronder lijdt de particuliere bouwbedrijvigheid in sterke mate evenals onder den gebrekkigen rechtstoestand van het hypotheekwezen. Stellig is dit niet de eenige reden, waarom het bouwbedrijf als conjunctuurele factor in de Vereenigde Staten op het oogenblik niet die rol kan spelen, welke het, in aanmerking genomen de schaarschte aan woonruimte, zou moeten toekomen. Ook de bouwkosten, de prijzen voor materiaal en de loonen voor de bouwvakarbeiders, zijn te hoog. Op het oogenblik is de Regeering bezig met de uitvoering van een programma, dat zoowel door verlaging van de bouwkosten als door het goedkooper maken van het bouwkapitaal de particuliere bouwbedrijvigheid op gang wil brengen. Dat kost echter wederom subsidie van den Staat, waardoor, hetzij reeds thans, hetzij stellig in de toekomst, de Staatskas met suppletore uitgaven zal worden belast. Minstens dat deel van de subsidies, dat voor het goedkooper maken van de bouwkapitalen dient, zou bespaard kunnen worden, indien de sociale verzekering een belangrijk gedeelte van haar middelen voor het verkrijgen van hypotheeken zou bezigen, in plaats van deze middelen ter vereffening van loopende Staatsuitgaven improductief in de algemeene staatskas te doen verdwijnen. De Social Security zou daarbij toch steeds nog hoogere rente maken dan de 3 pCt., welke de Staatsobligaties haar inbrengen, waarin haar middelen thans uitsluitend worden belegd. Door deze beleggingen zou bovendien de ouderdomsverzekering zichzelf kunnen bedruipen en de toekomstige belastingbetalers niet de lasten van de pensioenbetalingen opleggen.

AANTEKENINGEN.

Het vraagstuk van de conjunctuurbeheersching in de Vereenigde Staten.

De diagnose omtrent den stand van de conjunctuur in de Vereenigde Staten heeft nog steeds niet tot een, althans in groote trekken overeenstemmende conclusie, geleid. Uit de meest recente berichten krijgt men den indruk, dat de meening veld wint, dat thans wel het diepste punt bereikt is van de huidige inzinking en een herstel in het voorjaar van 1938 plaats zal vinden.

Het is echter begrijpelijk dat, waar de diagnose reeds zoo moeilijk is, het bepalen van de juiste therapie nog grooter bezwaren oplevert. Er heerscht dientengevolge groote verwarring omtrent den inhoud der verschillende maatregelen, die de Federale Regeering mogelijk zal nemen.

Wij achten het daarom van belang, om hier de meening over het vraagstuk van de conjunctuur beheersching van *M. S. Eccles*, den Chairman van den Federal Reserve Board, weer te geven. Men mag waarschijnlijk aannemen, dat zijn opvattingen van invloed zijn op de eventueel te treffen maatregelen.

Eccles publiceerde in „*Fortune Magazine*” een artikel met den titel „*Controlling Booms and Depressions*”, dat tevens als bijdrage is opgenomen in den bundel „*The Lessons of monetary experience*”, welke aan *Irving Fisher* bij gelegenheid van diens zeventigsten geboortedag werd aangeboden.

Het artikel werd geschreven in het afgelopen voorjaar, toen de hausse in de Vereenigde Staten nog voortduurde en *Eccles*' doel was nu, de middelen aan te geven, waardoor het verdere verloop van de

hausse geremd kon worden, en zoo mogelijk geleidelijk over kon gaan in een periode van economische stabiliteit.

Wanneer een depressie ons echter overvalt, worden allerlei geïmproviseerde maatregelen ad hoc getroffen en deze zijn dikwijls moeilijk te vereenigen met een bewuste conjunctuurpolitiek, ja werken deze zelfs tegen. Daarom moet deze laatste geïnaugureerd worden in rustiger tijden; in de Vereenigde Staten was de situatie daartoe in het voorjaar van 1937 gunstig. Het ziet er weliswaar naar uit, dat de door *Eccles* gewraakte ontwikkeling toch weer intreden zal, nu de depressie in de Vereenigde Staten voor velen toch bij verrassing is gekomen. Het artikel boet daardoor aan actueele waarde in, maar biedt toch nog verschillende belangrijke algemeene gezichtspunten op het terrein van de conjunctuurpolitiek.

Het centrale vraagstuk van de conjunctuurpolitiek is volgens *Eccles* de continuë en zoo volledig mogelijke aanwending van alle beschikbare productiemiddelen, zoodat een maximum reëel inkomen ontstaat.

Een continue goederenstroom moet van de producenten naar de consumenten vloeien en dat beteekent tevens, afgezien van eenige noodzakelijke correcties, dat de geldbedragen die dezen goederenstromen representeren, constant moeten blijven. Conjunctuurbeheersching beteekent dus volgens *Eccles*, het zoodanig regelen van de totale uitgaven van particulieren en de overheid, dat een continuë en stabiele stroom van goederen en diensten in stand gehouden wordt.

Deze gedachte wordt verder niet uitgewerkt. In dit verband kan nog gewezen worden op de opinie van de Board of Governors van het Federal Reserve System, gepubliceerd in het Federal Reserve Bulletin van September jl. onder den titel „*Objectives of Monetary Policy*”. Daarin wordt gewezen op het feit, dat de monetaire politiek slechts een onderdeel van de conjunctuurpolitiek vormt. Volledige economische stabiliteit is door monetaire maatregelen alleen niet te bereiken; daartoe is coördinatie van de monetaire politiek met de fiscale-, handels-, agrarische- en loonpolitiek noodzakelijk.

Het doel van de monetaire politiek kan niet zijn het stabiliseeren van een of anderen prijsindex. Ook bij het stabiel blijven van den index kunnen conjunctuurschommelingen ontstaan, waarin het monetaire element een belangrijke rol speelt. De taak van de monetaire autoriteiten is nu echter het scheppen van „a flow of funds”, welke de totale hulpbronnen van het land in exploitatie houdt; verder behoort tot hun taak de zorg voor een gezond bankwezen.

Het eerste onderdeel van de taak van de monetaire autoriteiten is nog vrij vaag, waarschijnlijk is hier bedoeld een stabilisatie van de effectieve geldcirculatie.

Eccles stelt dan de vraag of het gewenschte evenwicht niet automatisch, dus zonder regelend ingrijpen, zal ontstaan. In een aan zichzelf overgelaten maatschappij treden legio storingen op, die het in feite tot stand komen van het evenwicht steeds weer verhinderen.

Er treden ongetwijfeld compenseerende werkingen in (als voorbeeld de stimulans voor de productie, die uitgaat van lagere loonen en interest, welke ontstaan na stopzetten van een deel van de productie) maar ze reiken niet ver. Zal hun invloed effectief zijn, dan moet het nationaal inkomen gelijk blijven, een voorwaarde, die echter in een depressie niet vervuld wordt. De cumulatieve ongunstige factoren in een depressie blijken steeds sterker te zijn dan de compenseerende gunstige factoren.

De depressie van 1929 heeft dit alles wel zeer duidelijk gemaakt. Zij bracht tevens aan het licht, dat maatregelen, welke voor een individueele huishouding zeer heilzaam kunnen zijn, voor een volkshuishouding economische zelfmoord kunnen beteekenen. Dit geldt in het bijzonder van het steeds opnieuw

aanpassen van de uitgaven bij de dalende inkomsten. Verdere restrictie van uitgaven beteekent immers steeds tegelijkertijd een verdere restrictie van de inkomens, en zoo ontstaat de naar beneden gerichte spiraal. Er is stellig veel verbeterd sinds 1929, maar het economisch leven blijft toch nog zeer kwetsbaar.

Eccles bespreekt dan het aspect van de conjunctuur in het voorjaar van 1937. Aan één belangrijk element daarvan wordt hier speciale aandacht gewijd, daar het ook thans nog van beteekenis is.

Er bestaat, als gevolg van de ernstige depressie van 1929—1933 een groote latente vraag naar bepaalde kapitaalgoederen (o.a. bij de spoorwegen) en woningen. Deze vraag zal effectief worden, wanneer de koopkracht stijgt.

Wanneer deze vraag eenmaal toeneemt, dan dreigt het gevaar, dat een betrekkelijk kleine stijging van de vraag naar de corresponderende eindproducten (vervoergelegenheid en woningaccommodatie), een groote uitbreiding van de fabricage van de genoemde kapitaalgoederen tengevolge heeft, waarop dan een betrekkelijk geringe daling van de vraag naar eindproducten een zeer ernstigen terugslag in de productiemiddelenindustrie tot gevolg zal hebben („acceleration principle”).

Verder dreigt bij een snel stijgende vraag het gevaar van prijsstijging en het in de markt komen van speculatieve koopers, waardoor de markt zeer labiel wordt.

Eccles concludeert tenslotte, dat ook in de Amerikaanse huishouding, zooals die na 1929 gewijzigd is door het ingrijpen op vele terreinen van het economische leven, het aan zichzelf overlaten van de conjunctuur tot nieuwe ernstige storingen zal moeten leiden.

* * *

De maatregelen die getroffen moeten worden, dragen volgens Eccles voornamelijk een conjunctuurpolitiek karakter, doch er zijn er ook enkele, die meer op structureel terrein liggen.

De conjunctuurpolitiek omvat vijf elementen: de monetaire politiek, de fiscale politiek, de valuta politiek, de sociale politiek (met name het in de Vereenigde Staten zeer actuele arbeidersvraagstuk) en de prijspolitiek. Eccles werkt deze zeer in het kort uit.

Op *monetair gebied* acht hij de bestaande bevoegdheden van de Schatkist en het Federal Reserve System, groot. Toch zullen de mogelijkheden van de monetaire politiek niet verder kunnen reiken, dan het bepalen van zekere grenzen, waartusschen de bedrijvigheid en de prijsbewegingen zich kunnen ontwikkelen. De marge schijnt echter ruim genoeg voor de mogelijkheid van verdere schommelingen. Daarom moet ook in andere richtingen regelend opgetreden worden.

De *fiscale politiek* zal gericht moeten worden op het gebruik van de publieke uitgaven als compenseerende factor zoowel in de hausse als in de depressie. Dat beteekent in een hausse het werken met groote overschotten, welke gebruikt worden voor schulddelging. Hiermee gaat gepaard een programma van „flexible public works”, welke steeds klaar moeten liggen, om direct op de bedreigde plaatsen ingezet te kunnen worden.

Op het terrein van de *valutapolitiek* moet niet teruggekeerd worden tot den gouden standaard. De valuta dient, doch met zeer groote zelfbeperking, gebruikt te worden als instrument tegen de reacties van de ongunstige conjunctuurontwikkeling in het buitenland op de Amerikaanse conjunctuur. Maatregelen tegen „hot money” en overig buitenlandsch kapitaal zijn noodzakelijk, gezien hun mogelijke ongunstige invloed op de conjunctuur en de handhaving der neutraliteit van de Vereenigde Staten.

Met betrekking tot de *sociale politiek* meent Eccles, dat de loonen deelen moeten in een gunstige ont-

wikkeling van de conjunctuur. Vermindering van den arbeidsduur om den arbeiders een deel van den technischen vooruitgang in den vorm van vrijen tijd te geven, acht hij zeer gewenscht, doch vermindering van den arbeidsduur met het doel de werklozen weer in te schakelen, acht hij onjuist; dit beteekent slechts verdeeling van de armoede. Om de werkloosheid te bestrijden is verhooging van de koopkracht noodzakelijk. Wanneer er een tekort aan geschoolden arbeid is ontstaan, moet men openbare werken doen uitvoeren, welke weinig geschoolden arbeid vereischen.

Tenslotte kan op de *prijsbeweging* van afzonderlijke artikelen door de monetaire en fiscale politiek weinig invloed geoeffend worden. Deze kunnen echter, voor zoover zij de algemeene hausse remmen, bereiken dat er voldoende tijd is om nog tijdig in te grijpen. Als middelen komen in aanmerking de handteering van de anti-trust wetten en de tarieven der invoerrechten.

Op cultureel terrein liggen een aantal verdere hervormingen in het bankstelsel, met name in betrekking tot het gebrekkige bankstelsel in sommige agrarische gebieden.

Verder gaat hij dan in op den invloed die van het rijker worden van de maatschappij uitgaat op de conjunctuurontwikkeling. Het gevaar van „oversaving” dat thans reeds een bekend element in de conjunctuurcyclus vormt, wordt dan nog groter; daar de toegenomen rijkdom tot groter besparingen leidt. Wanneer nu de ondernemers geen nieuwe investeringmogelijkheden meer zien, dreigt het gevaar van hoarding of van sterk speculatieve investeringen. Men moet dan bij de inkomensbesteding door middel van de belastingheffing het aandeel van de consumptie vergrooten en verder door lage rente verdere investeringen aanmoedigen. In dit verband meent Eccles geen belangrijke verhooging van de kapitaalrente in de eerstkomende jaren te mogen verwachten.

Samenvattend kan men zeggen, dat dit artikel, ondanks de vaagheid die het hier en daar vertoont, het vermoeden wettigt, dat men in de Vereenigde Staten den eenmaal gekozen weg van een zekere mate van regelend ingrijpen (met name op monetair en financieel terrein) niet zal verlaten. Hoever men zal gaan is moeilijk te zeggen. Eccles meent echter, dat de grondslag van onze maatschappij, de productie voor winst, gehandhaafd moet worden. A. P.

Distributievormen van den levensmiddelenhandel in de Vereenigde Staten.

De zelfstandige Amerikaanse detaillisten en hun directe leveranciers, de grossiers, die een aanmerkelijk deel van hun debiet hebben verloren aan de in snel tempo gegroeide groot-filiaalbedrijven, ontvingen hiervan tevens den impuls om te trachten door gewijzigde organisatie- en bedrijfsmethoden aan deze concurrentie het hoofd te bieden.

Aldus ontstonden naast de „corporate” of „centrally owned chains” de „voluntary chains” van de zelfstandige winkeliers en grossiers, die trachten door navolging van de bedrijfsmethoden van de eersten op het gebied van gecombineerden inkoop, het in den handel brengen van eigen merken, collectieve organisatie van den verkoop en van de reclame e.d. hun efficiency en daardoor hun concurrentiekracht te vergroeten.

Dergelijke vrijwillige filiaalbedrijven bestaan, hetzij uit een groep detaillisten, die tevens de grossiersfunctie zelve verrichten en dus den grossier hebben uitgeschakeld, hetzij uit een groep detaillisten, die zich beperken tot de kleinhandelsfunctie en werken onder leiding van een grossier van wien zij hun goederen betrekken. De eerste soort zou men hier in Nederland eerder winkeliersinkoopverenigingen noemen; in de Ver. Staten bezigt men voor haar den term:

retailer-owned wholesalers. Deze beschikken als regel over een eigen centraal pakhuis, dragen zelf zorg voor de distributie der goederen onder de aangesloten leden en zijn ook overigens als een grossiersbedrijf georganiseerd. Is dit niet het geval en beperkt hun activiteit zich grotendeels tot het combineeren van orders zonder deze op een centraal punt te ontvangen, dan noemt men ze in Amerika: co-operative groups. Voor de onder leiding van een grossier werkende vrijwillige filiaalbedrijven bezigt men de term: wholesaler-sponsored groups. Tusschen sommige vrijwillige filiaalbedrijven onderling bestaat soms ook weer samenwerking, bijv. wat den gezamenlijken inkoop betreft.

In een recente publicatie van Edward A. Filene: „Next Steps Forward in Retailing” wordt het aantal filialen der Amerikaansche winkelmaatschappijen in de levensmiddelenbranche geschat op circa 50.000 met gezamenlijk 45 pCt. van den totalen afzet van kruidenierswaren in de Vereenigde Staten.

Volgens gegevens van het American Institute of Food Distribution staan hiernaast in deze branche de vrijwillige filiaalbedrijven der „independents” met circa 100.000 aangesloten winkeliers, die gezamenlijk circa 40 pCt. van den afzet in handen hebben. Per winkel is dus de gemiddelde omzet hier aanmerkelijk geringer dan bij de filialen der groote winkelmaatschappijen. In de resteerende 15 pCt. zou worden voorzien door de levensmiddelenafdeelingen der warenhuizen en door niet georganiseerde kleine zelfstandige winkeliers.

De ontwikkeling en de relatieve sterkte van de verschillende hierboven genoemde vormen van Amerikaansche vrijwillige filiaalbedrijven in de levensmiddelenbranche blijken uit onderstaande aan het boek van Filene ontleende cijfers, die zijn gebaseerd op gegevens van het American Institute of Food Distribution:

	„Co-operative groups”		„Retailer-owned wholesalers”		„Wholesaler-sponsored groups”	
	organi- tot. aantal saties winkels	tot. aantal winkels	organi- tot. aantal saties winkels	tot. aantal winkels	organi- tot. aantal saties winkels	tot. aantal winkels
Mei.. 1930	175	7.253	103	18.076	273	34.311
Mrt. 1932	173	6.575	133	22.110	382	54.537
Oct... 1933	199	7.927	138	21.964	444	60.896
Mrt. 1935	136	6.258	157	22.723	481	73.153
Oct... 1935	137	7.135	161	23.654	493	73.450
Febr. 1936	130	5.648	164	23.604	508	77.891

De stijging van het aantal retailer-owned wholesalers kan in verband gebracht worden met de daling van het aantal co-operative groups; de laatsten vormen dikwijls het beginstadium van de eersten. Bij de onder grossiersleiding werkende vrijwillige filiaalbedrijven schijnt de centralisatie in de leiding sterker te zijn dan bij de alleen uit winkeliers bestaande organisaties; dit zou hun relatief sterkeren groei verklaren.

* *

Een inzicht inzake de beteekenis van de verschillende distributievormen in de Amerikaansche levensmiddelenbranche wat hun relatieve omzetten betreft,

verschafft een onlangs verschenen brochure „The Future of Food Distribution” van H. Lazo, executive Vice-President of the Co-operative Food Distributors of America.

Vooraf nog een enkel woord over een de laatste jaren in snelle opkomst zijnde nieuwen vorm van detailverkoop: de „super market”, waarover Lazo ook cijfers geeft. Een „super market” ook wel „complete food store” of „combined food unit” genoemd, is een betrekkelijk groote localiteit, waarin niet alleen kruidenierswaren, doch ook tal van andere levensmiddelen worden aangeboden, zoodat de consument resp. de huisvrouw alle benodigde levensmiddelen op dezelfde plaats kan koopen. Super markets zijn vooral ingesteld op een scherpe concurrentie met de prijzen en verlenen weinig service. Zij leggen zich vooral toe op den verkoop van landelijke geadverteerde merk-artikelen tegen zoo laag mogelijken prijs, zooals wij reeds in ander verband hebben vermeld in onze beschouwing over „Prijshandhaving in de Vereenigde Staten” in E.-S.B. van 6 Oct. jl. Een aantal super markets zijn opgericht door grossiers in kruidenierswaren, die dan zelf de kruidenierswarenafdeling exploiteeren en de afdeelingen voor andere soorten levensmiddelen aan derden verhuren. Tusschen de verschillende afdeelingen bestaat wel in meer of mindere mate onderlinge samenwerking wat verkooporganisatie en reclame betreft. Het schijnt dat ook sommige groote filiaalbedrijven zijdelings bij een aantal super markets zijn geïnteresseerd.

Volgens de, later dan het boek van Filene verschenen, brochure van H. Lazo bestaan er in de levensmiddelenbranche in Amerika thans 47.000 filiaalwinkels van de centrally owned chains, die 40 pCt. van den totalen omzet verhandelen. Hier-naast staan dan 100.000 zelfstandige detaillisten, die georganiseerd zijn in 700 „wholesaler-sponsored” vrijwillige filiaalbedrijven met gezamenlijk 25 pCt. van den totalen omzet in deze branche. 25.000 georganiseerde kruideniers, die zelf hun eigen groothandelsbedrijf hebben, vormen 125 retailer-owned wholesalers met ongeveer 10 pCt. van den totalen omzet. Voor rekening van 3000 super-markets komt 7 pCt. van den omzet. Er blijven dan nog over 185.000 ongeorganiseerde detaillisten in deze branche, die hun aankopen verrichten bij ca. 10.000 grossiers en gezamenlijk 18 pCt. van den branche-omzet verrichten.

Lazo gaat dan na, hoeveel van de verschillende soorten detailverkoopplaatsen noodig zijn om 1 pCt. van den totalen omzet van levensmiddelen en kruidenierswaren der Ver. Staten te verkoopen.

Voor de filialen der groote winkelmaatschappijen is dit reeds met 1.170 winkels het geval. Van de „wholesaler-sponsored” vrijwillige filiaalbedrijven zijn 4000 der aangesloten winkels op grond van hun gemiddelden omzet in staat 1 pCt. van het totaal af te zetten. Bij de retailer-owned groups zijn reeds 2500 winkels hiertoe in staat. Wat de super-markets betreft, zijn 429 van dergelijke instellingen bij machte 1 pCt. van den totalen omzet te bereiken. Daarentegen zijn in de groep van de ongeorganiseerde zelf-

AANVOER VAN GRANEN. (In tons van 1000 kg.)

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	5-11 Dec. 1937	Sedert 1 Jan. 1937	Overeenk. tijdvak 1936	5-11 Dec. 1937	Sedert 1 Jan. 1937	Overeenk. tijdvak 1936	1937	1936
Tarwe	15 860	1.440.833	934.715	—	27.433	9.943	1.468.266	944.658
Rogge	4.555	263.155	246.708	—	3.875	1.976	267.030	248.684
Boekweit	1.853	18.811	23.560	—	—	350	18.811	23.910
Maïs	19.396	1.317.379	734.082	3.253	148.758	143.370	1.466.137	927.452
Gerst	13.259	371.835	316.606	50	13.414	27.916	385.249	344.522
Haver	150	142.215	106.621	—	3.180	1.675	145.395	108.296
Lijnzaad	5.747	198.045	271.176	5.320	213.000	163.890	411.045	435.066
Lijnkoek	1.550	68.286	48.878	—	—	375	68.286	49.253
Tarwemeel	1.920	39.148	36.028	555	9.325	9.968	48.473	45.996
Andere meelsoorten	855	40.013	34.708	150	7.575	1.136	47.588	35.844

standige detaillisten er niet minder dan 10.280 winkels noodig om dezen afzet van 1 pCt. van het totaal te bewerkstelligen.

Uit deze cijfers blijkt dus in de eerste plaats dat de gemiddelde omzetten der filiaalwinkels van de groote winkelmaatschappijen grooter zijn dan die der „independents” en de omzetten van de georganiseerde detaillisten aanmerkelijk grooter dan van de ongeorganiseerde.

Voorts blijken de gemiddelde omzetten van de winkeliers, die aangesloten zijn bij een vrijwillig filiaalbedrijven, welke uitsluitend uit detaillisten bestaan (retailer-owned wholesalers) aanmerkelijk grooter te zijn dan de gemiddelde omzetten van detaillisten, die aangesloten zijn bij de vrijwillige filiaalbedrijven, welke onder grossiersleiding staan (wholesaler-sponsored groups).

Wat betreft den relatief grooteren gemiddelden omzet van de super-markets zij eraan herinnerd, dat men hier met relatief grootere detailverkoopplaatsen te doen heeft, waarin het aanbod van verschillende soorten levensmiddelen is gecombineerd; m.a.w. hun assortiment zal aanmerkelijk grooter zijn dan dat der andere genoemde vormen van detailverkoop.

De conclusie waartoe H. Lazo in zijn genoemde brochure komt, is dat het grootfiliaalbedrijf blijkbaar over zijn hoogtepunt heen is. Hij gelooft voorts, dat de snelle groei van de super-markets in de naaste toekomst een rem zal vinden tengevolge van het feit, dat deze distributievorm weinig service verleent en eerder op „self-service” van den koper is ingesteld. Tenslotte meent hij, dat de toekomst een aanmerkelijke vooruitgang voor den georganiseerden zelfstandigen handel te zien zal geven. Th. v. L.

De zichtbare suikervoorraden in de wereld.

De zichtbare voorraden per 1 Nov. zijn volgens C. Czarnikow:

In tons	1937	1936	1935
Duitschland	602.000	543.000	539.000
Tsjecho-Slowakije	294.000	342.000	275.000
Frankrijk	351.000	422.000	568.000
Nederland	143.000	178.000	191.000
België	84.000	90.000	86.000
Hongarije	91.000	57.000	62.000
Polen	176.000	147.000	149.000
U.K. Geimp. suiker	253.000	148.000	266.000
„ Binnenl. „	94.000	49.000	37.000
Europa	2.038.000	1.976.000	2.173.000
V.S. Alle havens	181.000	284.000	426.000
Cubaansche havens	287.000	221.000	336.000
Cuba binnenland	691.000	471.000	600.000
Java	755.000	825.000	1.384.000
Totaal	4.002.000	3.777.000	4.919.000

ONTVANGEN BOEKEN.

Prijsniveau Nederlandsch-Indië 1929—Oct. 1937.

Eenige grafieken betreffende het prijsverloop sedert 1929 en sedert September 1936. (Batavia 1937; Centraal Kantoor voor de Statistiek).

Eind April 1937 werd onder den titel van „Het prijsniveau in Nederlandsch-Indië” een verzameling grafieken en tabellen gepubliceerd, die een overzicht gaven van het verloop van groot- en kleinhandelsprijzen sedert de devaluatie van den gulden in September 1936. In Juli publiceerde dit kantoor „De depressie in Nederlandsch-Indië”, waarin het conjunctuur-verloop over een langere periode (1929—1936) behandeld werd en waarin behalve aan prijzen ook aandacht aan algemeene conjunctuurgegevens werd besteed.

Het thans verschijnende werkje is bedoeld als een voortzetting van de eerstgenoemde publicatie.

Mededeelingen van de Nederlandsche Vereeniging voor Volkscredietwezen en Woekerbestrijding No. 1, December 1937. (Leiden, Morschweg 20).

Deze speciaal aan het volkscredietwezen gewijde mededeelingen zullen op ongeregelde tijden verschijnen.

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. Disc. Wissels. 2	3 Dec. '36	Lissabon	4 11 Aug. '37
Bk. Bel. Binn. Eff. 2½	3 Dec. '36	Londen	2 30 Juni '32
Vrsch. in R.C. 2½	3 Dec. '36	Madrid	5 9 Juli '35
Athene	6 4 Jan. '37	N.-York F.R.B. 1	26 Aug. '37
Batavia	3 14 Jan. '37	Oslo	4 7 Dec. '36
Belgrado	5 1 Febr. '35	Parijs	3 12 Nov. '37
Berlijn	4 22 Sept. '32	Praag	3 1 Jan. '36
Boekarest	4½ 15 Dec. '34	Pretoria	3½ 15 Mei '33
Brussel	2 16 Mei '35	Rome	4½ 18 Mei '36
Boedapest	4 28 Aug. '35	Stockholm	2½ 1 Dec. '33
Calcutta	3 28 Nov. '35	Tokio	3.285 7 Apr. '36
Dantzig	4 2 Jan. '37	Weenen	3½ 10 Juli '35
Helsingfors	4 3 Dec. '34	Warschau	5 26 Oct. '33
Kopenhagen	4 19 Nov. '36	Zwits. Nat. Bk. 1½	25 Nov. '36

OPEN MARKT.

	1937				1936	1935	1914
	11 Dec.	6/11 Dec.	29 Nov./4 Dec.	22/27 Nov.	7/12 Dec.	9/14 Dec.	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc.	1/4	1/4	1/4	1/4	15/16-11/16	3-1/4	3 1/8-3/16
Prolong.	1/2	1/2	1/2	1/2	1 1/4-1/2	2 3/4-3	2 1/4-3/4
Londen Daggeld.	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1 1/2-1	1 1/2-1	1 3/4-2
Partic. disc.	13/16	13/16-7/8	3/4-15/16	9/16-13/16	13/16-11/16	5/8-3/4	4 1/4-3/4
Berlijn Daggeld.	2 7/8-3 1/3	2 1/2-3 3/4	2 3/4-3 1/8	2 1/4-7/8	2 3/4-3 1/4	3 1/8-3/8	—
Maandgeld.	2 3/4-7/8	2 3/4-7/8	2 3/4-7/8	2 3/4-7/8	2 3/4-3	3 1/4-1/2	—
Part. disc.	2 7/8	2 7/8	2 7/8	2 7/8	3	3	2 1/8-1/2
Warenw. ...	4-1/2	4-1/2	4-1/2	4-1/2	4-1/2	4-1/4	—
New York Daggeld 1)	1	1	1	1	1	3/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	1/2	1/2	1/2	1/2	1/4	5/16	—

1) Koers van 10 Dec. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
7 Dec. 1937	1.79 1/16	8.98 3/4	72.37 1/2	6.10 3/4	30.54	100 1/4
8 „ 1937	1.79 3/8	8.98 3/8	72.45	6.11	30.56	100 3/4
9 „ 1937	1.79 3/8	8.98 3/8	72.47 1/2	6.11	30.56 1/2	100 1/4
10 „ 1937	1.79 3/8	8.99	72.47 1/2	6.11 1/2	30.57	100 1/4
11 „ 1937	1.79 3/8	8.98 3/8	72.50	6.11 1/4	30.58	100 1/4
13 „ 1937	1.79 3/8	8.98 3/8	72.46	6.10 3/4	30.56 1/2	100 1/4
Laagste d.w. 1)	1.79 1/4	8.98	72.35	6.10	30.51	100
Hoogste d.w. 1)	1.80	8.99 1/4	72.55	6.11 1/2	30.59	100 3/8
Muntpariteit	1.469	12.1071	59.263	9.747	24.906	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
7 Dec. 1937	41.57 1/2	—	6.32	—	9.45	—
8 „ 1937	41.59	—	6.32	—	9.45	—
9 „ 1937	41.60	—	6.32	—	9.45	—
10 „ 1937	41.59	—	6.32	—	9.45	—
11 „ 1937	41.59	—	6.32 1/2	—	9.45	—
13 „ 1937	41.58	—	6.32	—	—	—
Laagste d.w. 1)	41.54	—	6.30	—	9.40	—
Hoogste d.w. 1)	41.62	34.25	6.35	1.34	9.50	—
Muntpariteit	48.003	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Hel-sing-fors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
7 Dec. 1937	46.32 1/2	40.10	45.15	3.97	53	1.79 3/4
8 „ 1937	46.32 1/2	40.12 1/2	45.17 1/2	3.97	53	1.79 3/4
9 „ 1937	46.32 1/2	40.12 1/2	45.17 1/2	3.97	53	1.80
10 „ 1937	46.35	40.15	45.20	3.97	53	1.80
11 „ 1937	46.35	40.12 1/2	45.17 1/2	3.97	53	1.80
13 „ 1937	46.32 1/2	40.12 1/2	45.15	3.97	53	1.79 3/4
Laagste d.w. 1)	46.25	40.05	45.05	3.94	52 1/2	1.79 1/4
Hoogste d.w. 1)	46.35	40.15	45.20	4.—	53 1/2	1.80 1/4
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 1/2	2.1878

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave.

In 't 1ste of 2de No. van ieder maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
7 Dec. 1937	4,99 13/16	3,39 15/16	40,31	55,65
8 „ 1937	4,99 3/4	3,39 13/16	40,31 1/2	55,61
9 „ 1937	4,99 3/4	3,39 13/16	40,30 1/2	55,61
10 „ 1937	5,00 1/8	3,40	40,33	55,64 1/2
11 „ 1937	4,99 3/8	3,39 3/8	40,32	55,64
13 „ 1937	4,99 1/16	3,39 3/8	40,33	55,63
14 Dec. 1936	4,90 19/32	4,66 5/8	40,23	54,46
Muntpariteit ..	4,86	3,90 3/8	23,81 1/4	40 1/16

GROOTHANDELSPRIJZEN VAN BELANGRIJKETVOEDINGS- EN GENOT.

1) Zie blz. 905 van E.-S. B. v. 8 Dec. jl.	GERST 65/6 kg Russische loco Rotterdam per 2000 kg.		MAIS Rotterdam per 2000 kg.				ROGGE 74 kg Russische loco Rotterdam per 100 kg.		TARWE Rotterdam per 100 kg.				BURMA RIJST Loonzein per cwt. f.o.b. Rangoon/Bassein		BOTER per kg.		KAAS Edammer Alkmaar Fabr. kaas gang exp. per 50 kg.		EIEREN Gem. not. Eiernijn Roermond p. 100 st.			
	Rotterdam		Terminnoteer. op 1 of 2 mnd.		La Plata Locoprijs		Rotterdam		Terminnoteer. op 1 of 2 mnd.		La Plata 1) Locoprijs		Herl. Ned. Ct. Not.		Leeuwarder Comm. Noteering		Heffing Cris. Zuivel-Centr.		f %		f %	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1927	237,-	110,2	171,50	89,3	176,-	87,1	12,475	102,5	13,825	110,1	14,75	109,3	6,83	104,5	11/31/4	2,03	98,4	—	43,30	95,0	7,96	99,3
1928	228,50	106,2	208,50	108,6	226,-	111,9	13,15	108,1	12,575	100,1	13,475	99,9	6,43	98,4	10/7/4	2,11	102,3	—	48,05	105,4	7,99	99,6
1929	179,75	83,6	196,-	102,1	204,-	101,0	10,875	89,4	11,275	89,8	12,25	90,8	6,34	97,0	10/6	2,05	99,4	—	45,40	99,6	8,11	101,1
1930	111,75	52,0	118,50	61,7	136,75	67,7	6,225	51,2	8,275	65,9	9,675	71,7	5,09	77,9	8/5	1,66	80,5	—	38,45	84,4	6,72	83,8
1931	107,25	49,9	78,25	40,8	84,50	41,8	4,55	37,4	4,65	37,0	5,55	41,1	3,09	47,3	5/6	1,34	64,9	—	31,30	68,7	5,35	66,7
1932	100,75	46,8	72,-	37,5	77,25	38,2	4,625	38,0	4,70	37,4	5,225	38,7	2,59	39,6	5/11 1/2	0,94	45,6	—	22,70	49,8	4,14	51,6
1933	70,-	32,5	60,75	31,6	68,50	33,9	3,55	29,3	3,75	29,9	5,025	37,2	1,84	28,2	4/5 1/2	0,61	29,6	0,96	20,20	44,3	3,71	46,3
1934	75,75	35,2	64,75	33,7	70,75	35,0	3,325	27,3	3,25	25,9	3,675	27,3	1,74	26,6	4/7 1/2	0,45	21,8	1,-	18,70	41,0	3,45	43,0
1935	68,-	31,6	56,-	29,2	61,25	30,3	3,075	25,3	3,875	30,9	4,125	30,6	2,07	31,7	5/8 1/2	0,49	23,7	0,99	14,85	32,6	3,20	39,9
1936	86,-	40,0	74,50	38,8	74,-	36,6	4,275	35,1	5,75	45,8	6,275	46,5	2,19	33,5	5/7 1/2	0,58	28,1	0,885	17,55	38,5	3,50	43,6
Jan. 1937	132,-	61,4	99,75	52,0	97,50	48,3	7,975	65,5	8,075	64,3	8,40	62,3	2,74	41,9	6/11 1/2	0,66	32,0	0,85	17,075	37,5	3,45	43,0
Febr. "	129,-	60,0	102,-	53,1	100,50	49,8	8,725	71,7	7,925	63,1	8,25	61,1	2,62	40,1	5/10 1/4	0,69	33,4	0,80	18,75	41,1	3,81	47,5
Maart "	133,-	61,8	104,25	54,3	106,-	52,5	9,025	74,2	8,725	69,5	9,15	67,8	2,57	39,3	5/9 1/4	0,68	33,0	0,80	18,825	41,3	3,86	48,1
April "	149,75	69,6	110,75	57,7	115,-	56,9	10,-	82,2	9,40	74,9	10,175	75,4	2,72	41,6	6/- 3/4	0,69	33,4	0,80	16,85	46,1	3,05	38,0
Mei "	144,40	67,1	107,-	55,7	110,-	54,5	10,-	82,2	8,925	71,1	9,725	72,1	2,64	40,4	5/10 1/2	0,71	34,5	0,725	17,325	38,0	2,89	36,0
Juni "	148,75	69,2	99,-	51,6	105,-	52,0	10,15	83,4	7,525	59,9	8,95	66,3	2,63	40,3	5/10 1/4	0,74	35,9	0,70	19,825	43,5	2,98	37,2
Juli "	149,25	69,4	108,25	56,4	111,-	55,0	9,85	81,0	8,575	68,3	9,975	73,9	2,68	41,0	5/11 1/4	0,77	37,4	0,68	20,15	44,2	3,74	46,6
Aug. "	136,50	63,5	106,50	55,5	112,-	55,4	9,30	76,4	7,825	62,3	9,225	68,4	2,86	43,8	6/4	0,78	37,9	0,64	21,50	47,2	3,84	47,9
Sept. "	129,50	60,2	107,-	55,7	122,-	60,4	9,225	75,8	7,55	60,3	8,525	63,2	2,96	45,3	6/7	0,85	41,3	0,525	21,-	46,1	4,69	58,5
Oct. "	136,25	63,3	109,-	56,8	114,75	56,8	8,575	70,5	7,625	60,7	8,50	63,0	2,96	45,3	6/7 1/4	1,-	48,5	0,42	23,-	50,5	4,99	62,2
Nov. "	133,50	62,1	106,25	55,3	116,75	57,4	7,225	59,4	7,10	56,5	8,125	60,2	2,53	38,7	5/7 1/2	0,96	46,6	0,46	22,20	48,7	4,99	62,2
30 Nov.-7 Dec.	129,50	60,2	105,25	54,8	116,-	57,4	6,975	57,3	7,05	56,1	7,95	58,9	2,41	36,9	5/4 1/4	0,84	40,8	0,60	21,25	46,6	5,10	63,6
7-14 Dec. '37	130,50	60,7	108,75	56,6	119,50	59,2	7,375	60,6	7,-	55,7	7,95	58,9	2,41	36,9	5/4 1/2	0,84	40,8	0,60	21,25	46,6	5,20	64,8

	JUTE „First Marks” c.f. Londen per Eng. ton		KATOEN				AUSTRALISCHE WOL in olie gekamd; loco Bradford per lb.				JAPAN. ZIJDE 13/14 Dernier wit Gr. D. te New York per lb.			RUBBER Stand. Ribbed Smoked Sheets loco Londen p. lb.							
	Herl. Ned. Ct. Not.		Middling Upland loco New York per lb.		Super Fine C. P. Oomra Liverpool per lb.		Crossbred Colonial Carded 50's Av.		Merino 64's Av.		Herl. Ned. Ct. Not.			Herl. Ned. Ct. Not.							
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%					
1927	442,38	103,4	36,10/-	43,8	93,1	17,60	36,7	102,1	7,27	133,8	96,8	26,50	244,9	104,8	48,50	13,55	105,8	5,44	93	140,2	18,50
1928	445,89	104,2	36,16/11	49,8	105,8	20,-	37,9	105,5	7,51	153,8	111,2	30,50	259,7	111,1	51,50	12,60	98,4	5,07	54	81,4	10,75
1929	395,49	92,4	32,14/3	47,6	101,1	19,10	33,2	92,4	6,59	127,2	92,0	25,25	196,5	84,1	39,-	12,28	95,9	4,93	52	78,4	10,25
1930	257,97	60,3	21,6/9	33,6	71,4	13,50	19,7	54,8	3,92	81,9	59,2	16,25	134,8	57,7	26,75	8,50	66,4	3,42	30	45,2	5,875
1931	192,15	44,9	17,1/7	21,1	44,8	8,50	20,1	55,9	4,28	60,9	44,0	13,-	109,0	46,6	23,25	5,97	46,6	2,40	15	22,6	3,125
1932	146,86	34,3	16,18/-	15,9	33,8	6,40	19,5	54,3	5,39	42,5	30,7	11,75	79,7	34,1	22,-	3,87	30,2	1,56	12	18,1	3,375
1933	128,63	30,1	15,12/2	17,4	37,0	8,70	16,8	46,8	4,91	48,9	35,4	14,25	96,9	41,5	28,25	3,21	25,1	1,61	11	16,6	3,25
1934	115,85	27,1	15,9/9	18,3	38,9	12,30	13,6	37,8	4,37	51,4	37,2	16,50	95,8	41,0	30,75	1,92	15,0	1,29	19	28,6	6,25
1935	134,52	31,4	18,11/8	17,6	37,4	11,90	17,7	49,3	5,87	42,2	30,5	14,-	84,5	36,2	28,-	2,41	18,8	1,63	18	27,1	6,-
1936	142,61	33,3	18,6/8	19,0	40,4	12,10	18,2	50,7	5,60	54,3	39,3	16,75	108,6	46,5	33,50	2,71	21,2	1,73	25	37,7	7,75
Jan. 1937	166,88	39,0	18,12/6	23,7	50,4	13,-	22,0	61,2	5,88	88,2	63,8	23,75	141,9	60,7	38,-	3,92	30,6	2,145	38	57,3	10,375
Febr. "	169,23	39,5	18,18/2	24,0	51,0	13,15	21,8	60,7	5,85	85,6	61,9	23,-	133,6	57,2	35,75	3,53	27,6	1,93	40	60,3	10,50
Maart "	174,86	40,9	19,1/3	26,6	56,5	14,45	23,3	64,8	6,25	88,6	64,1	23,75	138,9	59,4	37,25	3,59	28,0	1,96	44	66,3	12,-
April "	189,96	44,4	21,3/3	26,0	55,2	14,35	23,1	64,3	6,16	96,5	69,8	25,75	144,9	62,0	38,75	3,56	27,8	1,95	44	66,3	11,625
Mei "	201,20	47,0	22,7/6	24,3	51,6	13,35	22,7	63,2	6,04	97,4	70,4	26,-	142,9	61,1	38,25	3,25	25,4	1,785	38	57,3	10,25
Juni "	186,90	43,7	20,16/7	22,9	48,6	12,60	22,3	62,1	5,96	95,6	69,1	25,50	140,2	60,0	37,50	3,28	25,6	1,905	36	54,3	9,625
Juli "	189,87	44,4	21,1/3	22,4	47,6	12,32	21,5	59,8	5,71	95,8	69,3	25,50	142,2	60,8	37,75	3,42	26,7	1,885	34	51,3	9,125
Aug. "	188,67	44,1	20,17/6	18,8	39,9	10,35	19,6	54,5	5,19	98,9	71,5	26,25	145,0	62,0	38,50	3,30	25,8	1,82	33	49,7	8,85
Sept. "	186,01	43,5	20,14/3	16,3	34,6	9,-	17,4	48,4	4,64	94,1	68,1	25,25	131,3	56,2	35,-	3,19	24,9	1,76	34	51,3	9,-
Oct. "	188,16	44,0	20,19/8	15,2	32,3	8,42	15,5	43,1	4,15	83,6	60,5	22,50	117,7	50,4	31,50	3,02	23,6	1,67	30	45,2	8,-
Nov. "	185,91	43,4	20,12/10	14,4	30,6	7,99	15,2	42,3	4,04	74,6	54,0	22,50	103,9	44,5	27,75	2,86	22,3	1,585	27	40,7	7,125
30 Nov.-7 Dec.	177,48	41,5	19,15/-	14,4	30,6	8,03	15,5	43,1	4,14	65,5	47,4	17,50	104,8	44,8	28,-	2,65	20,7	1,47	28	42,2	7,50
7-14 Dec. '37	177,45	41,5	19,15/-	14,8	31,4	8,21	15,4	42,9	4,12	69,3	50,1	18,50	108,6	46,5	29,-	2,72	21,2	1,515	28	42,2	7,375

	KOPER Standaard loco Londen per Eng. ton		LOOD gem. prompt en lev. 3 maanden loco Londen per Eng. ton		TIN loco Londen per Eng. ton		IJZER Cleveland No. 3 franco Middlesb. per Eng. ton		GIETERIJ-IJZER (Lux III) per Eng. ton f.o.b. Antwerpen		ZINK gem. prompt en lev. 3 maanden loco Londen per Eng. ton		ZILVER cash Londen per Standard Ounce								
	Herl. Ned. Ct. Not.		Herl. Ned. Ct. Not.		Herl. Ned. Ct. Not.		Herl. Ned. Ct. Not.		Herl. Ned. Ct. Not.		Herl. Ned. Ct. Not.		Herl. Ned. Ct. Not.								
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%							
1927	675,10	85,9	55,13/11	295,75	106,5	24,8/1	3503,60	120,6	289,1/5	44,10	104,7	72/9	39,10	98,9	64/6	345,40	108,8	28,9/11	132	101,5	26 1/16
1928	771,20	98,1	63,14/9	256,15	92,2	21,3/4	2749,50	94,6	227,4/8	39,85	94,6	65/10	37,90	95,9	62/8	305,75	96,4	25,5/5	135	103,8	26 3/4
1929	912,55	116,1	75,9/7	281,10	101,2	23,4/11	2465,65	84,8	203,18/10	42,45	100,8	70/3	41,55	105,1	68/9	300,80	94,8	24,17/8	123	94,6	24 1/16
1930	661,10	84,1	54,13/7	218,70	78,8	18,1/5	1716,20	59,1	141,19/11	40,50	96,1	67/-	35,95	91,0	59/6	203,					

	GE-SLACHTE RUNDRENDEN (versch) per 100 kg Rotterdam		GE-SLACHTE VARKENS (versch) per 100 kg Rotterdam		DEENSCH BACON middelgroot. No. 1 Londen per cwt.			BEVROREN ARG. RUND-VLEESCH Londen per 8 lbs.			CACAO G.F. Accra per 50 kg c.i.f. Nederland			KOFFIE Loco R'dam/A'dam per 1/2 kg.		SUIKER Witte krist-suiker loco Rotterdam/A'dam per 100 kg.		THEE N-Ind thee-veiling A'dam Gem. Java- en Sumatrathee per 1/2 kg.		Indexcijfer voedings- en genot.-middelen																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
	f	%	f	%	Herl.	Ned.Ct.	Not.	Herl.	Ned.Ct.	Not.	Herl.	Ned.Ct.	Not.	Robusta	Superior Santos	f	%	f	%		cts.	%																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935		1936	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
1927	93	98.2	77.50	90.8	65.15	97.8	107.6	2.73	92.2	4/6	41.21	119.4	68/-	46.875	95.5	54.10	91.4	19.125	119.6	82.75	109.2	101.3	102.2	103.0	103.8	104.6	105.4	106.2	107.0	107.8	108.6	109.4	110.2	111.0	111.8	112.6	113.4	114.2	115.0	115.8	116.6	117.4	118.2	119.0	119.8	120.6	121.4	122.2	123.0	123.8	124.6	125.4	126.2	127.0	127.8	128.6	129.4	130.2	131.0	131.8	132.6	133.4	134.2	135.0	135.8	136.6	137.4	138.2	139.0	139.8	140.6	141.4	142.2	143.0	143.8	144.6	145.4	146.2	147.0	147.8	148.6	149.4	150.2	151.0	151.8	152.6	153.4	154.2	155.0	155.8	156.6	157.4	158.2	159.0	159.8	160.6	161.4	162.2	163.0	163.8	164.6	165.4	166.2	167.0	167.8	168.6	169.4	170.2	171.0	171.8	172.6	173.4	174.2	175.0	175.8	176.6	177.4	178.2	179.0	179.8	180.6	181.4	182.2	183.0	183.8	184.6	185.4	186.2	187.0	187.8	188.6	189.4	190.2	191.0	191.8	192.6	193.4	194.2	195.0	195.8	196.6	197.4	198.2	199.0	199.8	200.6	201.4	202.2	203.0	203.8	204.6	205.4	206.2	207.0	207.8	208.6	209.4	210.2	211.0	211.8	212.6	213.4	214.2	215.0	215.8	216.6	217.4	218.2	219.0	219.8	220.6	221.4	222.2	223.0	223.8	224.6	225.4	226.2	227.0	227.8	228.6	229.4	230.2	231.0	231.8	232.6	233.4	234.2	235.0	235.8	236.6	237.4	238.2	239.0	239.8	240.6	241.4	242.2	243.0	243.8	244.6	245.4	246.2	247.0	247.8	248.6	249.4	250.2	251.0	251.8	252.6	253.4	254.2	255.0	255.8	256.6	257.4	258.2	259.0	259.8	260.6	261.4	262.2	263.0	263.8	264.6	265.4	266.2	267.0	267.8	268.6	269.4	270.2	271.0	271.8	272.6	273.4	274.2	275.0	275.8	276.6	277.4	278.2	279.0	279.8	280.6	281.4	282.2	283.0	283.8	284.6	285.4	286.2	287.0	287.8	288.6	289.4	290.2	291.0	291.8	292.6	293.4	294.2	295.0	295.8	296.6	297.4	298.2	299.0	299.8	300.6	301.4	302.2	303.0	303.8	304.6	305.4	306.2	307.0	307.8	308.6	309.4	310.2	311.0	311.8	312.6	313.4	314.2	315.0	315.8	316.6	317.4	318.2	319.0	319.8	320.6	321.4	322.2	323.0	323.8	324.6	325.4	326.2	327.0	327.8	328.6	329.4	330.2	331.0	331.8	332.6	333.4	334.2	335.0	335.8	336.6	337.4	338.2	339.0	339.8	340.6	341.4	342.2	343.0	343.8	344.6	345.4	346.2	347.0	347.8	348.6	349.4	350.2	351.0	351.8	352.6	353.4	354.2	355.0	355.8	356.6	357.4	358.2	359.0	359.8	360.6	361.4	362.2	363.0	363.8	364.6	365.4	366.2	367.0	367.8	368.6	369.4	370.2	371.0	371.8	372.6	373.4	374.2	375.0	375.8	376.6	377.4	378.2	379.0	379.8	380.6	381.4	382.2	383.0	383.8	384.6	385.4	386.2	387.0	387.8	388.6	389.4	390.2	391.0	391.8	392.6	393.4	394.2	395.0	395.8	396.6	397.4	398.2	399.0	399.8	400.6	401.4	402.2	403.0	403.8	404.6	405.4	406.2	407.0	407.8	408.6	409.4	410.2	411.0	411.8	412.6	413.4	414.2	415.0	415.8	416.6	417.4	418.2	419.0	419.8	420.6	421.4	422.2	423.0	423.8	424.6	425.4	426.2	427.0	427.8	428.6	429.4	430.2	431.0	431.8	432.6	433.4	434.2	435.0	435.8	436.6	437.4	438.2	439.0	439.8	440.6	441.4	442.2	443.0	443.8	444.6	445.4	446.2	447.0	447.8	448.6	449.4	450.2	451.0	451.8	452.6	453.4	454.2	455.0	455.8	456.6	457.4	458.2	459.0	459.8	460.6	461.4	462.2	463.0	463.8	464.6	465.4	466.2	467.0	467.8	468.6	469.4	470.2	471.0	471.8	472.6	473.4	474.2	475.0	475.8	476.6	477.4	478.2	479.0	479.8	480.6	481.4	482.2	483.0	483.8	484.6	485.4	486.2	487.0	487.8	488.6	489.4	490.2	491.0	491.8	492.6	493.4	494.2	495.0	495.8	496.6	497.4	498.2	499.0	499.8	500.6	501.4	502.2	503.0	503.8	504.6	505.4	506.2	507.0	507.8	508.6	509.4	510.2	511.0	511.8	512.6	513.4	514.2	515.0	515.8	516.6	517.4	518.2	519.0	519.8	520.6	521.4	522.2	523.0	523.8	524.6	525.4	526.2	527.0	527.8	528.6	529.4	530.2	531.0	531.8	532.6	533.4	534.2	535.0	535.8	536.6	537.4	538.2	539.0	539.8	540.6	541.4	542.2	543.0	543.8	544.6	545.4	546.2	547.0	547.8	548.6	549.4	550.2	551.0	551.8	552.6	553.4	554.2	555.0	555.8	556.6	557.4	558.2	559.0	559.8	560.6	561.4	562.2	563.0	563.8	564.6	565.4	566.2	567.0	567.8	568.6	569.4	570.2	571.0	571.8	572.6	573.4	574.2	575.0	575.8	576.6	577.4	578.2	579.0	579.8	580.6	581.4	582.2	583.0	583.8	584.6	585.4	586.2	587.0	587.8	588.6	589.4	590.2	591.0	591.8	592.6	593.4	594.2	595.0	595.8	596.6	597.4	598.2	599.0	599.8	600.6	601.4	602.2	603.0	603.8	604.6	605.4	606.2	607.0	607.8	608.6	609.4	610.2	611.0	611.8	612.6	613.4	614.2	615.0	615.8	616.6	617.4	618.2	619.0	619.8	620.6	621.4	622.2	623.0	623.8	624.6	625.4	626.2	627.0	627.8	628.6	629.4	630.2	631.0	631.8	632.6	633.4	634.2	635.0	635.8	636.6	637.4	638.2	639.0	639.8	640.6	641.4	642.2	643.0	643.8	644.6	645.4	646.2	647.0	647.8	648.6	649.4	650.2	651.0	651.8	652.6	653.4	654.2	655.0	655.8	656.6	657.4	658.2	659.0	659.8	660.6	661.4	662.2	663.0	663.8	664.6	665.4	666.2	667.0	667.8	668.6	669.4	670.2	671.0	671.8	672.6	673.4	674.2	675.0	675.8	676.6	677.4	678.2	679.0	679.8	680.6	681.4	682.2	683.0	683.8	684.6	685.4	686.2	687.0	687.8	688.6	689.4	690.2	691.0	691.8	692.6	693.4	694.2	695.0	695.8	696.6	697.4	698.2	699.0	699.8	700.6	701.4	702.2	703.0	703.8	704.6	705.4	706.2	707.0	707.8	708.6	709.4	710.2	711.0	711.8	712.6	713.4	714.2	715.0	715.8	716.6	717.4	718.2	719.0	719.8	720.6	721.4	722.2	723.0	723.8	724.6	725.4	726.2	727.0	727.8	728.6	729.4	730.2	731.0	731.8	732.6	733.4	734.2	735.0	735.8	736.6	737.4	738.2	739.0	739.8	740.6	741.4	742.2	743.0	743.8	744.6	745.4	746.2	747.0	747.8	748.6	749.4	750.2	751.0	751.8	752.6	753.4	754.2	755.0	755.8	756.6	757.4	758.2	759.0	759.8	760.6	761.4	762.2	763.0	763.8	764.6	765.4	766.2	767.0	767.8	768.6	769.4	770.2	771.0	771.8	772.6	773.4	774.2	775.0	775.8	776.6	777.4	778.2	779.0	779.8	780.6	781.4	782.2	783.0	783.8	784.6	785.4	786.2	787.0	787.8	788.6	789.4	790.2	791.0	791.8	792.6	793.4	794.2	795.0	795.8	796.6	797.4	798.2	799.0	799.8	800.6	801.4	802.2	803.0	803.8	804.6	805.4	806.2	807.0	807.8	808.6	809.4	810.2	811.0	811.8	812.6	813.4	814.2	815.0	815.8	816.6	817.4	818.2	819.0	819.8	820.6	821.4	822.2	823.0	823.8	824.6	825.4	826.2	827.0	827.8	828.6	829.4	830.2	831.0	831.8	832.6	833.4	834.2	835.0	835.8	836.6	837.4	838.2	839.0	839.8	840.6	841.4	842.2	843.0	843.8	844.6	845.4	846.2	847.0	847.8	848.6	849.4	850.2	851.0	851.8	852.6	853.4	854.2	855.0	855.8	856.6	857.4	858.2	859.0	859.8	860.6	861.4	862.2	863.0	863.8	864.6	865.4	866.2	867.0	867.8	868.6	869.4	870.2	871.0	871.8	872.6	873.4	874.2	875.0	875.8	876.6	877.4	878.2	879.0	879.8	880.6	881.4	882.2	883.0	883.8	884.6	885.4	886.2	887.0	887.8	888.6	889.4	890.2	891.0	891.8	892.6	893.4	894.2	895.0	895.8	896.6	897.4	898.2	899.0	899.8	900.6	901.4	902.2	903.0	903.8	904.6	905.4	906.2	907.0	907.8	908.6	909.4	910.2	911.0	911.8	912.6	913.4	914.2	915.0	915.8	916.6	917.4	918.2	919.0	919.8	920.6	921.4	922.2	923.0	923.8	924.6	925.4	926.2	927.0	927.8	928.6	929.4	930.2	931.0	931.8	932.6	933.4	934.2	935.0	935.8	936.6	937.4	938.2	939.0	939.8	940.6	941.4	942.2	943.0	943.8	944.6	945.4	946.2	947.0	947.8	948.6	949.4	950.2	951.0	951.8	952.6	953.4	954.2	955.0	955.8	956.6	957.4	958.2	959.0	959.8	960.6	961.4	962.2	963.0	963.8	964.6	965.4	966.2	967.0	967.8	968.6	969.4	970.2	971.0	971.8	972.6	973.4	974.2	975.0	975.8	976.6	977.4	978.2	979.0	979.8	980.6	981.4	982.2	983.0	983.8	984.6	985.4	986.2	987.0	987.8	988.6	989.4	990.2	991.0	991.8	992.6	993.4	994.2	995.0	995.8	996.6	997.4	998.2	999.0	999.8	1000.6	1001.4	1002.2	1003.0	1003.8	1004.6	1005.4	1006.2	1007.0	10

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 13 December 1937.

		Activa.	
Binnenl. Wis- (Hfdbk. f 25.586.664,97			
sels, Prom., Bijbnk. „ 110.160,79			
enz. in disc. Ag.sch. „ 461.343,86	f	26.158.169,62	
Papier o. h. Buitenl. in disconto		—	
Idem eigen portef. f 5.145.000,—			
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. „		5.145.000,—	
Beleeningen (Hfdbk. f 160.508.044,84 ¹⁾			
incl. vrsch. Bijbnk. „ 2.959.627,36			
in rek.-crt. Ag.sch. „ 26.868.963,91			
op onderp. f 190.336.636,11			
Op Effecten	f	188.480.511,68 ¹⁾	
Op Goederen en Spec. „ 1.856.124,43		190.336.636,11 ¹⁾	
Voorschotten a. h. Rijk		—	
Munt, Goud	f	113.607.470,—	
Muntmat., Goud „ 1.252.233.166,22			
	f	1.365.840.636,22	
Munt, Zilver, enz. „ 17.581.978,20			
Muntmat., Zilver „		1.383.422.614,42 ²⁾	
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfondsen		40.265.459,81	
Gebouwen en Meub. der Bank		4.600.000,—	
Diverse rekeningen		8.164.515,33	
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221) „		10.193.915,19	
	f	1.668.286.310,48	
		Passiva.	
Kapitaal	f	20.000.000,—	
Reservefonds		4.338.707,82	
Bijzondere reserve		6.600.000,—	
Pensioenfondsen		11.151.202,58	
Bankbiljetten in omloop		862.717.085,—	
Bankassigatiën in omloop		47.175,61	
Rek.-Cour. f Het Rijk f 58.459.152,14			
saldo's: Anderen „ 701.952.534,20		760.411.686,34	
Diverse rekeningen		3.020.453,13	
	f	1.668.286.310,48	
Beschikbaar metaalsaldo	f	734.502.498,97	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is „		1.836.256.240,—	
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht		—	

¹⁾ Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) ..... f 65.883.125,—
²⁾ Waarvan in het buitenland ..... „ 119.457.644,49

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikk. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
13 Dec. '37	113607	1.252.233	862.717	760.459	734.502	85
6 „ '37	113607	1.252.233	878.101	744.681	733.657	85
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54
Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾	
13 Dec. 1937	26.158	—	190.337	5.145	8.165	
6 „ 1937	26.170	—	190.428	5.118	8.496	
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509	

¹⁾ Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikk. metaal-saldo
11 Dec. '37 ²⁾	133.120	—	191.620	82.880	23.320
4 „ '37 ²⁾	133.820	—	189.290	87.330	23.172
13 Nov. 1937	116.574	16.296	193.282	90.888	19.202
6 „ 1937	116.574	16.891	195.103	87.739	20.328
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842
Data	Wissels, buiten N.-Ind. betaal.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
11 Dec. '37 ²⁾	4.430	75.980	—	75.340	48
4 „ '37 ²⁾	3.910	80.000	—	73.230	48
13 Nov. 1937	3.647	10.695	54.188	84.145	47
6 „ 1937	4.290	10.666	53.524	82.184	47
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Cijfers telegrafisch ontvangen.

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	27 Nov. 1937	4 Dec. 1937	6/11 Dec. 1937 Laagste/Hoogste	11 Dec. 1937
Alexandrië..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 3/8	97 1/2
Athene	Dr. p. £	547 1/2	547 1/2	540	555
Bangkok....	Sh. p. tical	1.10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8
Budapest ¹⁾ ..	Pen. p. £	25 1/2	25 1/2	24 1/8	25 1/2
BuenosAires ²⁾	p. pesop. £	16.91	16.98 1/2	16.96	17.03
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6 1/2	1/6 1/2	1/6 3/32	1/6 1/2
Istanbul ..	Piast. p. £	619	619	619	619
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/3	1/3	1/2 1/8	1/3
Kobe	Sh. p. yen	1/2	1/2	1/1 1/2 3/32	1/2
Lissabon	Escu. p. £	110 3/16	110 3/16	110	110 3/16
Mexico	\$ per £	18	18	17 1/2	18 1/2
Montevideo ..	d. per £	25	25 1/2	25 1/2	26 1/2
Montreal ..	\$ per £	4.99 1/8	4.98 1/8	4.98 1/8	5.00 1/2
Rio d. Janeir. ³⁾	d. per Mil.	2 3/4	2 3/4 3/32	2 19/32	2 23/32
Shanghai ..	Sh. p. \$	1/2 1/2	1/2 1/2	1/2	1/2 1/2
Singapore ..	id. p. \$	2/4 1/2 3/32	2/4 1/2 3/32	2/4 1/2 3/32	2/4 1/2 3/32
Valparaiso ⁴⁾ .	\$ per £	124	124	124	125
Warschau ..	Zl. p. £	26 3/8	26 3/8	26 3/8	26 3/8

¹⁾ Offic. not. 10 Dec. 16 1/2. ²⁾ Offic. not. 15 laten, gem. not., welke imp. hebben te betalen 10 Dec. 1936 16.12. ³⁾ Id. 11 Mrt. 1935 4 1/4. ⁴⁾ 90 dg. Vanaf 11 Dec. 1937 nominaal.

ZILVERPRIJS

Londen ¹⁾		N.York ²⁾	
7 Dec. 1937..	18 1/2	44 3/4	7 Dec. 1937....
8 „ 1937..	18 1/2	44 3/4	8 „ 1937....
9 „ 1937..	18 15/16	44 3/4	9 „ 1937....
10 „ 1937..	18 15/16	44 3/4	10 „ 1937....
11 „ 1937..	18 15/16	—	11 „ 1937....
13 „ 1937..	18 1/2	44 3/4	13 „ 1937....
14 Dec. 1936..	21 1/2	45 1/2	14 Dec. 1936....
27 Juli 1914..	24 1/2 1/16	59	27 Juli 1914....

GOUDPRIJS³⁾

Londen	
7 Dec. 1937..	139/9
8 „ 1937..	139/11
9 „ 1937..	139/10
10 „ 1937..	139/10
11 „ 1937..	139/10
13 „ 1937..	139/11
14 Dec. 1936..	141/9
27 Juli 1914..	84/10 3/4

¹⁾ in pence p. oz. stand. ²⁾ Foreign silver in \$c. p. oz. fine. ³⁾ in sh. p. oz. fine

CURAÇAOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Voor-schotten aan de kolonie	Dis-conto's	Diverse rekeningen ¹⁾	Diverse rekeningen ²⁾
1 November 1937	5.518	6.761	109	45	2.194	125
1 October 1937	5.208	6.569	170	47	2.236	110
1 September 1937	5.075	6.382	123	48	2.114	112
1 Augustus 1937	5.053	6.125	80	44	1.803	107
1 November 1936	4.529	4.565	19	45	1.085	125

¹⁾ Sluïtp. der activa. ²⁾ Sluïtp. der passiva.

GROOTHANDELSPRIJZEN.

(Indexcijfers gebaseerd op 1928—1929 = 100).

TUINBOUWARTIKELEN
(s-Gravenhage)

	BLOEM-KOOL		ROODE KOOL		UIEN		WITTE KOOL	
	1e soort p. 100 st. Grootbroek ¹⁾	1e kwal. 1e pond per 100 kg Broek op Langendijk	1e kwal. 1e pond per 100 kg Broek op Langendijk	1e kwal. 1e pond per 100 kg Broek op Langendijk	gewoon per 100 kg Broek op Langendijk	1e kwal. 1e pond per 100 kg Broek op Langendijk	1e kwal. 1e pond per 100 kg Broek op Langendijk	
1928	14,80	92,4	17,23	130,9	13,25	105,8	4,55	76,3
1929	17,23	107,6	9,10	69,1	11,78	94,2	7,38	123,7
1930	14,22	88,8	5,77	43,8	2,14	17,1	2,05	34,4
1931	7,54	47,1	6,96	52,9	1,94	15,5	3,06	51,3
1932	9,92	61,9	1,84	14,0	8,07	64,5	1,49	25,0
1933	6,69	41,8	2,60	19,7	2,30	18,4	0,82	13,7
1934	8,28	51,7	3,04	23,1	1,89	15,1	3,23	54,1
1935	8,85	55,2	5,25	39,9	2,58	20,6	2,21	37,0
1936	7,71	48,1	6,10	46,3	2,17	17,3	3,45	57,8
Jan. 1936	—	—	6,41	48,7	2,26	18,1	4,47	74,9
Febr. „	—	—	7,43	56,4	2,59	20,7	4,50	75,4
Mrt. „	—	—	9,06	68,8	3,05	24,4	6,60	110,6
Sept. „	5,81	36,3	—	—	—	—	—	—
Oct. „	9,84	61,4	—	—	—	—	—	—
Nov. „	—	—	—	—	1,60	12,8	0,85	14,2
Dec. „	—	—	1,48	11,2	1,36	10,9	0,84	14,1
Jan. 1937	—	—	1,84	14,0	1,29	10,3	1,05	17,6
Febr. „	—	—	2,15	16,3	1,13	9,0	1,03	17,1
Mrt. „	—	—	1,88	14,3	0,94	7,5	1,02	17,1
Aug. „	10,03	62,6	—	—	—	—	—	—
Sept. „	10,78	67,3	—	—	—	—	—	—
Oct. „	8,30	51,9	—	—	8,18	65,4	1,02	17,1
Nov. „	9,36	58,4	2,51	19,1	7,77	62,1	1,03	17,1
21-31 Oct. „	6,58	41,1	—	—	8,18	65,4	1,02	17,1
1-10 Nov. „	6,41	40,0	—	—	6,88	55,0	0,86	14,4
10-20 „	9,04	56,4	2,33	17,7	8,29	66,2	0,98	16,4
20-30 „	12,29	76,7	2,57	19,5	8,06	64,4	1,22	20,5
1-5 Dec. „	—	—	2,33	17,7	8,03	64,2	1,20	20,1

¹⁾ De jaren 1928 en 1929 Broek op Langendijk.